PETRI SCRIVERII.
CORRECTIONUM
MILITARIUM
Liber;

Sive

Animadverſiones in Vegetium
DE RE MILITARI.

Primum

Ex intervallo XXV. *annorum recenſita atq; auctæ, & nunc recuſæ.*

CIƆ IƆ C LXX.

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE III. NAPOLI

P. SCRIVERII

CORRECTIONUM MILITARIUM

Liber ;

Sive

ANIMADVERSIONES IN VEGETIUM.

IN Titulo, AD VALENTINIANUM AUGUSTINUM. Palatinorum codicum unius optimæ notæ agnoſcit hic THEODOSIUM Imperatorem.

LIBRO PRIMO.

IN prologo. *niſi poſt Deum faverit Imperator.*] Sic quidā MSS. Alii, *niſi prænotum fuerit Imperatori.* Et ſic Editio vetuſtiſſima, jure meritò mihi princeps; & inſtar manuſcripti. Supereſtque mihi aliud exemplar MS. in quo legas, *niſi poſt Deum fuerit Imperator.*

Ibid. *Sic regnantium teſtimoniis crevit eloquentia.*] Ita princeps editio, & aliquot Mss, In aliis aſt, *crebuit*, & *crebruit*. quod in Notis temere damnat Franciſcus Modius: retractat ipſe in Novantiquis, Epiſt. cx1.

Ibid. *auſibus literarum.*] Forte, *literarum.* Mss, duo Modii, *uſibus litera.* Quod & in uno meorum reperi. Reliqui, ut & Editio princeps, *auſibus.*

Ibid. *tanto inferiorem me a. ſ. eſſe vix ſenſi.*] Sic Editio princeps, & unus Ms. Duo alii, *quamvis inferiorem me a ſeſſe ſenſi.* Quomodo Modiani.

Ibid. *ut, quæ apud diverſos.*] Duo mei Mss, *& ideo quæ a. d.*

Ibid. *De delectu igitur.*] Sic Mss. nonnulli; ple-

plrique tamen, *delectu*, & ſic etiam infra. Quomodo in omnibus fere vetuſtiſſimis libris Mſs. ſcribitur. Nec aliter in Pandectis Florentinis. Nihilominus Caſpar Barthius *dilectu* præfert: uti etiam Modius Bonnenſis ſui exemplaris ſcripturam *de electione*.

Ibid. *Non, quo tibi Imp.*] Mſs. aliquot mei, & tres Palatini, *Non, quod tibi Imp.*

Ibid. *antiquam conſuetudinem conamur oſtendere.*] Poſſe legi jam olim monui *conabor*. ſic Palatinorum quartus, & Colonienſes membranæ Modii, Mſs. Barthii, *conabimur*. Mei omnes conſpirant cum vulgg.

CAPITE I. in titulo, *armorum exercitatione.*] Alias, *exercitione*. Infra in ipſo contextu eſt *exercitio*. Quod hic malim: & ſic repone in titulo.

Ibid. *Nulla enim alia.*] Hic omnes MSS. caput primum auſpicantur, ut & Editio princeps. Neque aliter exemplar, quo olim uſus fuit Blondus Flavius, Romæ Triumphantis lib. VI.

Ibid. *orbem ſubegiſſe terrarum.*] Mſs. alii, *ſubjeciſſe*. Tò *terrarum* omittit Blondus, & aliquot editi: oſcitanter, ne quid gravius dicam. In Auguſti numiſmate aureo PAX ORBIS TERRARUM S. P. Q. R. Pingitur globus decuſſatim zona evinctus inter duos oleæ, ſive lauri ſint, ramos, in ſymbolum pacis univerſalis terra marique bellicis victoriis partæ.

Ibid. *Hiſpanos quidem.*] Palatinorum unus, *Spanos*. Sic D. Paullus in Epiſtola ad Romanos cap. XV. τὴν Σπανίαν pro *Hiſpania* dixit, verſ. 24. & 28. Et *Spaniam* hanc regionem olim nuncupatam oſtendit Cl. Ortelius in Theſauro Geographico. & *Hiſpalis* in Decretis (eodem teſte) *Spalis* nominatur, & inde *Spalenſe* concilium, pro *Hiſpalenſe*. Vide, quem dixi, Geographorum noſtri ſeculi principem, in dictione IBERIA.

Ibid. *ſed. etiam.*] Alius, *ſed &*.

Ibid. *præſtitiſſe.*] Mſs. quidam mei, *præſtaſſe*: & ſic quatuor Palatini quoque.

Ibid. *Afrorum dolis.*] Alias, *Aſſyriorum*, ſed non ego credulus illi.

Ibid.

Ibid. *nemo (unquam) dubitavit.*] Malo, *dubitab*.*t*.

Ibid. *Sed adverſus omnia.*] Alias, *hæc omnia.*

Ibid. *tironem ſolertem.*] Mss plerique, *ſolerter.*

Ibid. *in deſides vindicare.*] Mss. quidam, *vindicando.*

CAP. II. in titul. *quibus regionibus.*] Alias, *nationibus*. quod reponendum.

Ibid. RERUM *ordo depoſcit.*] Liber unus, *Verum ordo depoſcit.*

Ibid. *vel regionibus.*] Et hic *nationibus* reponendum, quod & à me inventum in aliquot Mss. à Modio in duobus & editione Momana. probaturque Stewechio quem vide.

Ibid. *Quo loco ea quæ à doctiſſ.*] Liber unus, *quæ doctiſſimus.* alius, *Quæ loca à doctiſſimis.*

CAP. III. *& in labore nutritur.*] W. *laboribus enutritur.*

Ibid. *balnearum neſcia.*] In aliquibus *balneorũ.*

Ibid. *ad omnem laborum tolerantiam.*] Mss. quidam, *laborem tolerantiamque.* Palatinorum quartus, *malorum tolerantium.*

Ibid. *parco victu utantur.*] Alii libri, *parvo.*

Ibid. *in agrariis.*] Ita legendum ex membranis, & vetuſtiſſimo impreſſo: vulgo male *angariis.* Vide Stewechium, & nos infra ad cap. ult. lib. III.

Ibid. *à civitatis illecebris.*] Mss. quidam *civilibus inlecebris.*

Ibid. *Quinctio Cincinnato viro optimo.*] Ita Edd. W. & ſcripti quidam codices. Lego, *jure optimo.* Quanquam hæc certe *viro optimo*, non extent in Editione principe, tribus meis Mss. & Palatinis omnibus. notavitque Stewechius ſuis aliquot deeſſe,

In tit. CAP. IV. *tirones probanti.*] Alii *legendi.*

CAP. IV. *incipientem pubertadem ad delectum cogendũ nullus ignorat.*] In Mss. aliquãtis eſt, *incipiente pubertate, ad dilectum cogendũ tironẽ.* & ſic Blond.

Ibid. *perfectius imbibuntur, quæ diſcuntur à pueris.*] Omnes Palatini, meique tres ſcripti, & Ed. princeps. *imbuuntur.* Ita ut de mendo locum ſuſpectum habeam, & legendum arbitrer, *perfectius imbuuntur atque docentur pueri.* In tribus quoque ſuis Mss. vetereque Ed. Pariſienſi & duobus Suſianis τὸ *imbuuntur* extare teſtatus eſt Stewechius.

Ibid. *Deinde militaris alacritatis ſaltus.*] Quatuor Palatini, & omnes mei, *alacritas*, *ſaltus.* Quæ lectio utraque manu amplexanda, & auctori ſuo redonanda.

Ibid. *Nam primum juventus, ſimul ac belli patiens erat.*] Palatinorum unus & Ed. princeps, *Nam ſimul ac juventus belli patiens erat.* Turbant Mss. mei, *Nam ſi nullus adventus b.p.e.* Et ſic in uno illorum ab altera manu interpolatum erat. Emendabat Stewechius, *jam primum juventus ſimul belli patiens erat.*

Ibid. *per laboris uſum.*] Alii codices, *per laborem uſu*, & ſic MS. Salluſtius bello Jugurthino.

CAP. V. *tironum, à Conſule Mario ſcio ſemper exactam, ita ut ſenos.*] In optimis membranis eſt, *tyronum quondam ſcio ſemper exactam, puta, ut ſenos.* In aliis aliter. Vide Stewechium, & adhibe Cl. Salmaſium ad Hiſtor. Auguſt. Suſpicatus ſum aliquando, Vegetium ſcripſiſſe, *à Conſule in area.* ſcilicet Capitolina, ubi dilectus à Conſulibus peragebatur, Varrone apud Nonium in *tenebrione*, Polybio, Livio, aliiſque auctoribus. Sed firmandæ ſententiæ Salmaſianæ, ſubjicere bonum hercules factum, quæ in membranis deprehenderim. Duo mei ſcripti diſerte, *ad incomam ſcio ſemper exactam.* In Palatinis. *ad nicoma.* ſuperaddita gloſſula. *menſura militum.* Et ſic Iſidori nomine publicatæ Gloſſæ.

Ibid. *adduxerat.*] Membranæ, *abduxerat.*

CAP. VI. *officium bellatoris.*] Mss. *officia bellatorum.* Alii *bellatores.*

Ibid. *Valentibus digitis, longioribus brachiis.*] Tranſpoſitione hic reſtituendus ac perſonandus locus.

cus,ex fide MSS.& VV.librorum. *valentibus brachiis, digitis longioribus.* Atque ita omnino reponendum, etſi quidam Stewechiani & mei diſſentiant: uti & Blondus. Reclamant enim Palatini omnes, Editio princeps,& quatuor apud Stewechium Mss.

Ibid. *exilior cruribus.*] Editio princeps & duo membranacei mei, *clunibus.* Blondus, *ventre modico,exilioribus cruribus & pedibus.* Unus Palatinorum, *exilior ſive ex peditus cruribus.* meorum alter, *clunibus ſuris expeditus*: alter *clunibus ſuris expeditus*: tertius, *exilior cruribus, ſuris & pedibus.* Exerceant ſe ingenioſi.ego propero.

CAP. VII. *Reſpuendi.*] Duo mei ſcripti, *repudiandi.* Et ſic totidem Palatini. Neque aliter Auctor infra.

Ibid. *Aucupes,dulciarios,linteones.*] Ita tres mei ſcripti. Editio princeps non agnoſcit *linteones.* Palatini tres habent *lentiones.* & addit aut ſuperimponit unus meorum *pigmentarios* ſuper vocem *dulciarios*, inſtar gloſſæ. Et in membranis Stewechii fuit partim *lintiones*, partim *lentiones.* De qua voce conſulendus ad Hiſt. Aug.Cl. Salmaſius. Blondus portentoſe citat, *aucupes.ſellularios,aliones.* & docet ex Livii octavo, *ſellularios*, id eſt, opifices ſedendo opus facientes, minime aptos militiæ fuiſſe. Livii verba ſunt: *Mamercus Conſul, cui Gallicum evenerat bellum ſcribere exercitum ſine ulla vacationis venia, quin opificum quoque vulgus, & ſellularii, minimè militiæ idoneum genus,exciti dicuntur.*

Ibid. *qui aliquid tractaſſe videbantur ad gynæcea pertinens.*] Iterum hinc Blondus feſtivè, *qui aliquid tractaſſe videntur id generis.*

Ibid. *in prima dilectuum examinatione.*] Alias, *dilectus* & *dilectorum.*

Ibid. *in Sertoria.*] Ita biga manuſcriptorum meorum,& Ed.princeps. Tertius meorum omittit, habetque tantum; *inter varia genera vi tutum conſtat*

 eſſe

eſſe laudatum. Omittit quoque Ioan. Sarisber Duo Stewechiani, *in prætoriis.* Liber Collegii coronarum, *inſercorio.* Vide Stewechium. Puta quando reponendum *in Statorio.* De quo Liviu XXIV. *Et Statorius ex multa juventute pedite ſcripſit, ordinatoſque proxime morem Romanum a rendo ſignaſequi & conſervare ordines docuit, & aliiſque inſtitutis militaribus aſſuefecit.* L. Statori minit Frontinus lib. I. cap I. Sed, ſi verum ama quid ni eadem acer Sertorius præſtiterit? Cujus e gia facinora multa prodidit idem noſter Fronti lib. I. cap. V. XXI. & XII. lib. II. cap. I. III. V. XII & XIII. Legendus quoque Plutarchus in torio.

Ibid. *ſi pluribus ſtipendiis.*] Id eſt, annis. *Sic* ſim claſſici auctores, Livius, Tacitus & Juriſconſ In veteribus Inſcriptionibus cum legimus STIP. II &c. ſignificatur eum tot annos militaſſe.

CANDIDINIUS.
VERAX. EQ.
SING. VIXIT.
ANN. XX. STIP.
IV. &c.
Item
DIS. MAN.
Q. TITIO. RUFO
MILITI. URBA
NICIANO COH.
XI. STIP. V.
VIXIT. ANN. XX.
IULIA GRATA MATER
FILIO. PIENT. FECIT.

Paſſim etiam in veterum monumentis & inſcriptionibus *ſtipendia* atque *æra* pro annis. Apud Gruterum pag. DXXI. I. MILES AN. XLV. STIP. XIIV id eſt, annorum quadraginta quingue, & ſtipendiorum viginti quatuor. pag. MCVII. 3. STIP. XXVIII. id eſt, ſtipendiorum duodetriginta. pag. DXXI. 6. STIP. XXX, & STIP. XXXV.

xxxv. id eſt : ſtipendiorum triginta & triginta quinque. Pap. DLXXIII. 1. 2. 3. Veterùm expreſſe, VETERANI, QUI QUINA & VIGENA STIPENDIA AUT PLURA MERUERUNT. SENA ET VICENA STIPENDIA EMERITA, HONESTA MISSIONE DIMISI.

Ibid. *defenſio provinciarum.*] Palatinorum unus, *defenſa* pro *defenſione*, infra *cæſa*, & *puncta*, c. XII.

Ibid. *dum poſſeſſoribus.*] male, meo iudicio, correxit magnus Cujacius. Vide Nomenclatorem Strategicum.

Ibid. *diſſimulationem probantur, taleſque ſociantur.*] Melius, *probantium tales ſociantur.* Vide Stewechium.

CAP. VIII. *inſcribendus.*] Codices optimi, *ſcribendus.*

Ibid. *diſtendit.*] Stewechius, *extendit.*

CAP. IX. *Sed ad curſum.*] VV. *Sed & curſu*: pro *curſui*. vide Stewechium. cum quo Ed princeps & tria mea Mss. exemplaria conſentiunt.

Ibid. *hoc memorat.*] τὸ *hoc* non agnoſcunt boni libri.

CAP. X. *non ſolum ab hoſte.*] Quidam libri hic τὸ *natandi* inſerunt, quod improbat Stewechius.

Ibid. (*quos Galerios vocant,*) Infra Vegetio dicuntur *Gaicarii*; lib. III. cap. VI. De quo conſulendus Cl. Salmaſius, qui doctè ſtudioſeque ſuper his diſſerit ad Hiſtor. Auguſt.

CAP. XI. *duplicis æque ponderis.*] Quid ſi, *dupli*, ut infra?

Ibid. *poſt meridiem.*] Mss. *à meridie.*

Ibid. *accederet, recederet.*] Sic reſcripſimus, auctore Stewechio, cujus opera & unius libri auxilio ſuppletus hic locus. Omnes ante meam editiones τὸ *accederet* ignorant; & Ed. princeps etiam τὸ *recederet*. Reliqui omnes libri Mss. concinunt vulgg.

CAP. XII. *quam videatur.*] In pleriſq; eſt, *vid. at.*

Ibid. *duplicis autem ponderis.*] Rectius W. *dupli:*

CAP. XIII. *campi doctoribus.*] Ed. princeps & Stewechius *campiductoribus*, non bene Salmaſius mavult, *armiductoribus*. Sed nihil mutandum, quod docendum uberius alio loco.

Ibid. *armaturis melius pugnari, quàm cæteris.*] Sic idem Stewechius, cum vulgo eſſet, *armaturam melius pugnare, quam cæteras.* quemadmodum etiam in tribus meis ſcriptis. Editio autem princeps ita ut à nobis & Stewechio editum eſt, habet. Palatinus I. *armaturos m. p. quam cæteros* Palatinus quartus, *armatura m. o. quam cæteris.* De armaturis coſulatur Salmaſius ad Hiſt. Aug.

Ibid. *duplicis remunerentur annonis.*] Libri optimi, *duplis.* Quod repone.

Ibid. *in illa proluſione.*] Alias, *præluſione.*

CAP. XV. in titulo : *tirones imbuendos diligenter.*] Sic Mss. fere omnes.

Ibid. *rectum ſagittare doceant.*] Mss. quidam, *doceantur.*

CAP. XVI. *ſine invidia ſanguinis.*] Sic aliquot Mss. & Ed. princeps. Palatinorum unus, *ſine ſanguine*, Meorum unus, *ſine via ſanguinis.* Alter prodigioſe, *ſigna via ſanguis.*

CAP. XVII. *quoque exercitatio.*] Mss. *exercitio.*

Ibid. *Martiobarbuli.*] Quidam Mss. *Mattiobarbuli* & *Mattiobarbuli.* ſic & infra. Alii, *Marciobarbulos*, legunt. Si cui jocularia arrident, videat Turnebum, Adverſariorum lib. XXIV. cap. XII. De his in Nomenclatore Strategico.

Ibid. *milites jaciunt.*] W. *iactant.*

Ibid. *mutuari videntur.*] in optimis Mss. & W. *imitari.*

CAP. XVIII. *à ſtipendiariis.*] Optime Mss. & Ed. princeps, *ab ſtipendioſis.* Dicebantur *ſtipendiarii* qui pendebant, *ſtipendioſi* qui merebant jam aliquot annis ſtipendia. Hinc Varroni *limites ſtipendiarii*, Livio *civitates ſtipendiariæ*, & in antiqua lege Agraria,

ria, AGRI STIPENDIARII. id eſt, vectigales. Extat fragmentum Legis apud Fulvium Urſinum, & Gruterum Inſcription. pag ccv. Ennius:

-- *Pœni ſtipendia pendunt.*

Nempe ſtipendiarii dicti, quod ſtipem pendebant: Unde & Stipendium. Vlpianus l. ager. 27. ff. De verborum ſignific. *Stipendium à ſtipe appellatum eſt, quod per ſtipes,* hoc eſt, *modica æra, colligatur.* Vox hæc autem *ſtipendioſus*, elegans inprimis & inter rara repertu. Omnia iſtiuſmodi inclinamenta nimium ac præter modum ſignificant, ut ait Nigidius Grammaticus apud A. Gellium lib. IV. cap. IX. Quem vide. Varro apud Servium P. Danielis Æneid. XII. *ſuſpendioſos* dixit, hoc inſigni fragmento, ex libris ut opinor, De vita Populi Romani: *Suſpendioſos,* inquit, *quibus juſta fieri jus non ſit, ſuſpenſis oſcillis, veluti per imitationem mortis, parentari.*

Ibid. *ſemper exacta.*] Alias *exercenda.* minus bene.

Ibid. *ſuper hos juniores.*] Mss. *quos ſupra juniores.*

Ibid. *demum.*] Alias, *deinde.*

Ibid. *ſine mora aſcenderent.*] Ita omnes: tamen ſatagei quidem *eſcenderent* volunt: ſtolidiores an vaniores incertum.

CAP. XX. *utique.*] Abeſt in aliquibus.

Ibid. *poſtulant.*] Sic unus meorum. Alii, *poſtulabant, poſtulatum.*

Ibid. *deinde caſſides deponere.*] Duo meorum. *caſſides ſe de ponere.* Tertius, *caſſides ceſſare refundere.* Ed. princeps, *caſſides ſe debere fundere.* Stewechianorum quidam, *caſſides ſe debere refundere.* Repone, *caſſides refundere.* & vide Stewechium.

Ibid. *ſine cataphracta, ſine galea, qui cum.*] Ita diſtinguendus hic locus ex fide membranarum.

Ibid. *eſſe conſtat & pectora.*] Mss. *conſtant.*

Ibid. *raro meditanti arma, raro tractanti.*] Stewechius, *raro meditanti, raro arma tractanti.*

Ibid. *aut capi, aut certe fuga Rempublica.* *dere.*] Lib. V. *aut capiant fugere, aut Remp.*

Ibid. *intra ſcuta ſubſidere.*] Alias *ſu* minus bene. Pro recepta lectione eſt ipſe Ve lib. II. cap. XVI. & Virgilius Æneid. XII.

Subſtitit Æneas, & ſe collegit in arma,
Poplite ſubſidens --

Et lib X. v. 412. dixit *colligere ſe*, ut Statius Pa *curvare in arma.*

Ibid. *Miſſilia, quibus utebatur pedeſtri* *ercitus. pila vocabantur.*] Sic Editio princeps, quæ poſt ſecutæ. Tres membranacei codices n *Miſſilibus quibus utebantur p. e. pila v.* Barbaru ſolœcum videatur nonnemini. Non eſt. Locutu cum veteri auctore, ex quo hæc hauſit Vegetius figura, qua Poëta, *Vrbem quam ſtatuo, veſtra eſt.* Æ dos I. Antiptoſin dicunt Grammaticorum ac Rh rum filii. Sic ſtratus aliquoties noſter verba antiq & locutiones Supra hoc libro c. IX, *curſu pro curſu* xit. *Sed & curſu præcipue aſſuefaciendi ſunt juniores.* uno ore auxiliares noſtræ copiæ. Sic autoritate ium codicum ſuorum, & quatuor Suſianorum, le Stewechius: Et hoc orationis membrum à veteri diſciplina Militari ſcriptore Vigetio ſuppeditatu cenſet. Sic Varro *exercitu* pro *exercitui* non ſemel d xit. Extantque apud Nonium Marcellum exempl Antiquos, & inter illos doctiſſimum togatorun dativum pro ablativo, & contra, frequenter uſurpaſſ Quin etiam Maro VI. Æneidos ſic locutus:

--- teque aſpectu ne ſubtrahe noſtro

Ibid. *ſive pedali.*] Legerim libenter, *ſine pedal* De quo alias, volente Deo, dicetur quod ſatis ſit.

Ibid. *quæ in ſcuto fixa non poſſent abſcindi.*] Mss. *quod in ſcutum fixũ non poſſet* (alias, *poteſt*) *abſcind* *& loricam, ſcienter ac fortiter directã, facile perrumpit*

Ibid. *armorum conſtat eſſe.*] Palatinorum unus. *antiquorum armorum.* mei tres repræſentant ad hunc modum, *inſtruendis igitur ac protegendos omni antiquorum genere conſtat.* Ed. princeps conſentit vulgg. excepto

cepto quod inferat *antiquorũ arm.* & ſic quidã meorũ.

CAP. XXI. *autẽ conſidẽtes.*] Stevvechius, *cõſidẽtes.*

Ibid. *& more animalium inulti cadunt.*] Ita legendũ Palatino vulga & Mss. pleriq; perperam *multi.*

CAP. XXII. *ne mons ſit vicinus altior.*] In quibuſdam membranis eſt, *vicinior aut altior.*

CAP. XXIII. *prout loci qualitas.*] Mss. quidam *quantitas.*

Ibid. *poſt prætoriam eſt.*] ſcribe cum Mss. *pretorium.* de quo vide Stewechium.

CAP. XXIV. *ut in ante.*] Ita omnes meliores libri. vulgo *ante.* Occurrit & *in ante* ſupra cap. XX.

Ibid. *tunc legitima.* W. *latiſſima.*

Ibid. *egeſta.*] alias, *levata.*

Ibid. *raſtra.*] Stewechius, *rutra.* In Palatinorum uno, *ruſtra.* Unde adſtruitur emẽdatio viri doctiſſimi.

CAP. XXV. *quæ tertia, donec.*] *Quæ quarta* membranæ quædam inſerunt, aliæ *donec* excludunt.

CAP. XXVI. *ne ubi contra.*] Vide Stewechium.

Ibid. *præſtant.*] In pleriſque Mss. *dabunt.*

Ibid. *acies ipſa metanda eſt.*] W, aliquot, item Modeſtus, *vertenda eſt.*

CAP. XXVII. *ita ut ad equeſtrem meditationem.* Mss. apud Stewechium in ora, *ad æqualem.* Palatinus 1. *ad æquam.* Cæteri omnes non variant.

Ibid. *impetus repararent.*] Stewechius *impetus reparent,* ex libris, ut ait, optimis, cum vulgati *repararent* circumferrent. *Reperent* tamen Ed. princeps. Membranæ quædam, *in prœliis reparent, in prœliis ſeparent*; item, *impetus ſeperent.* In vetuſtiſſimo edito Stewechius legit, *repedarent,* in duobus Suſianis, *recurſu quodam in prœliis repedarent.* De qua lectione vide ejus Commentarium. Perlatum eſt ad me, in quatuor Palatinis, & uno Gruteriano, eſſe *reparent.* Et paulo ante in iiſdem Palatinis omnibus legi, *ſequantur, interdum cedant* uti in omnibus meis. Totum locum recte me conſtituiſſe arbitror, ad hunc modum; *Equites quoque diviſi per turmas, armatique, ſimiliter*

tantum

tantum itineris peragebant, ita ut ad equeſtrem meditationem interdum ſequantur, interdum cedant, & recurſu, quodam impetu, ſeparent. *To recurſu* hic iterum antique pro *recurſui.* De quo vide ad cap. xx. *Ad equeſtrem meditationem* valet ex diſciplina equeſtris exercitii, ad exemplum meditationis campeſtris. Quid ſi Flavius ſcripſerit ? *&, retruſo equo quodam impetu, trepidarent.* Nam *trepidare* equorum proprium. Servius in Æneid. lib. III. hoc verſu: *Dum trepidant alæ. --- Quidam ab equis, qui hodieque trepidare dicuntur.* Cato, *Sedere non poteſt in equo trepidante.*

CAP. XXVIII. in titul. *De adhortatione rei militaris, &c.*] Lemma ridiculum. Adhortatur auctor ad rem militarem Romanamque virtutem. Non virtus aut Militia ipſa loquitur. Quare ſcribe: *De adhortatione ad rem militarem, Romanamq; virtutem.*

Ibid. *Hæc, Imperator invicte, de univerſis.*] Malim, *H. Imp. invicte, è diverſis.* Sic Artis Veterinariæ lib. I. cap. ult. *Sequenti volumine à vertice uſque ad ungulas ex diverſis auctoribus enucleatas animalium publicavimus curas.* itemque prologo lib. III.

Ibid. *enucleata congeſſi.*] Utrum ſic, an *enucleate,* ut Cicero, an *enucleatim* cum ipſo Vegetio lib. II. cap. VI. legas, non admodum eſt laborandum. Alaricus Imp. in Commonitorio: *Quibus omnibus enucleatis, atque in unum librum prudentium electione collectis,* Hinc. *Libri Juris enucleati.*

Ibid. *nec effœtæ.*] Modeſtus *defectæ.* A recepta lectione non abeunt Mss. & VV. Colonienſis tamen Modii cum Modeſto *defectæ* habent.

Ibid. *Epirotæ.*] Mss. noſtri conſtanter *Epiri.* Stewechiani aliquot *Epiri Pyrrhi.* Unde Gulielmus, *Epirotæ Pyrrhi* Vide Stewechium.

Ibid. *Mœſos.*] Ita conſenſu meliores libri, vulgo *Medos.* Modeſtus *Myſos*; & ſic Palatinorum unus.

Ibid. *ad delectationem otii.*] W. aliquot & Ed. princeps habent *dilectionem* male.

Ibid.

Ibid. *viginti*, *& quod excurrit*, *annorum pax.*] Sic optime Ed. princeps, & meliores Mss. Peſſime Wecheliana atque aliæ, *viginti quatuor circulis excurſis annor.* & ridiculè ſic fere duo codices Palatini.

Ibid. *tot itaque.*] Sic in emendatioribus libris. Stewechii mavult, *tot ubique.*

Ibid. *tot ducibus.*] Abſunt Palat. 1. & mox pro *vilius* habent Ed. princeps & duo ſcripti, *utilius.* quod ſane vilius & inutilius hoc loco.

LIBRO SECUNDO.

IN prolog. *armaturæ.*] Palatini omnes, Mss. & Ed. princeps, *partis armatæ.*

Ibid. *antiqua deſiderat.*] W. *ex libris antiquorum ea d.* Item, *ex libris antiquorum deſiderat.* Item, *ex libris antiquorum audire deſiderat.* Lege mox, *cum ipſa antiquitas fr a.*

Ibid. *mandatis.*] Alias, *præceptis.*

Ibid. *timore.*] In W. quibuſdam eſt, *modo*: & ſic Ed. princeps.

Ibid. *ſi negaſſem.*] In iiſdem W. *neglexiſſem.*

Ibid. *delectis.*] Mss. *dilectu.*

CAP. 1. *Equitum alæ dicuntur.*] Sic Modeſtus. Modius ex W. *Equitum alii alares dicuntur*: & ſic unus meorum Mss. Probe, nam ſequitur, *Eſt & aliud genus equitum.*

Ibid. *à velo, quia velis.*] membranæ Stewechii habent, *ab eo quod velis*, non ità mei Mss. ſed Ed. princeps.

Ibid. ſollicitandum non eſt *flammulis*?] perperam enim hic viri docti *flammeola* nobis obtrudunt.

Ibid. *equites ſunt inſtituti.*] in quibuſdam milites

Ibid. *peditum.*] W. conſtanter, *militum.*

Ibid. *in auxilia & legiones.*] Melius, *in legiones & auxilia*

Ibid.

Ibid. *Romana autem virtus.*] Mss. leg *mana autem res.*

CAP. II. *Barbaricæ.*] Optimi libri *Barl*

Ibid. *ex diverſis numeris venientes.*] genuia lectio eſt. antea fuit *muneribus*: Modeſt *ribus* videtur legiſſe. ſed optimè Mss. *numeris.* quoque *convenientes.*

Ibid. *Documentum eſt.*] Palatinus I. *doc toe.*

CAP. III. *aliquantos militiam deſerere.* Mss. conſtat τὸ *militiam* gloſſematium eſſe.

Ibid. *ſera munera.*] Exemplaria optimæ conſtanter, *plura.*

Ibid. *ſeverior diſciplina.*] Ita E. princeps. Mss. noſtri, *ſævior.*

Ibid. *ob ejuſmodi comprobatur induſtria* iterum libri optimi, *ab ejuſmodi comprobatus indu*

CAP. IV. *cuivis.*] Stewechius, *cuicui*: noſtri diſcedunt à vulgg.

CAP. V. *nam puncturis.*] Vera atque indubi lectio eſt, *victuris.*

Ibid. *milites ſcripti & matriculis inſert* Mss. *m. ſcripti cum matriculis inſeruntur.* Exper quid Blondus Flavius velit in Roma Triumphan *Poſt ſecunda*, inquit, *Imperii adhuc ſtantis* (*licet ca incipientis*) *tempora cœpit dici, ſicut & noſtra ætate eum militem ad ſoldum conduci, cui promittitur ſtip dium, licet annuum*: *Caſſiodoruſque, Vegetius & Fro nus* ſolidatum *fuiſſe in militia ſcribunt eum, cui ſtipe dia ab Imperatore promiſſa erant.* Hæc ille cap. v Et eum ſecutus, ut apparet, non diſſimilia Volate ranus lib. XXX. *Dicebantur delecti & auctorati: poſtr mis vero temporibus* Matriculati & Solidati. *Caſſi dorus, Vegetius, & Frontinus* Solidatum *fuiſſe in milit ſcribunt eum cui ſtipendia ab Imp. promiſſa erant*: *una vocabulum hodie* Soldatorum *eſt.*

Ibid. *deſerturos militiam.*] Tolle iterum gloſ ſulam.

CAP.

CAP. VI. *triginta duos.*] Mss. *duo.* Alii, *tringinta ſex*

Ibid. *enucleate.*] aliquot, *euucleatim.* Vide ad cap. ult. libri prioris.

Ibid. *viginti ſex.*] Plerique libri, *triginta.*

Ibid. *in una legione.*] in V. & Modeſto *unaquaque.*

CAP. VII. in titul. *Principum.*] Alias, *principiorum.*

CAP. VII. *Principum nomina.*] Omnes mei, Palatini, W. tam editi quam Mss. legunt, *principiorum.* Vide Stevvechium.

Ibid. *ferunt.*] Alias, *portant.*

Ibid. *adoptati eorum* &c.] Membranæ aliquot, & Modeſtus, *adoptati. cum eorum vicario.* Legerim utrobique *ceu eorum vicarii.*

Ibid. *Campigeni* &c.] Pro, *exercitii genus creſcit in campo,* habent meliores libri, *exercitus ingens vu c. i. e.* ſic duo Stewechiani. Totidem noſtri, *exercitus* pro *exercitii.*

Ibid. *Torquati duplares, Torquati ſimplares.*] Tamet ſi ſic ſcripſi, videtur tamen legendum, *T. d. T. ſeſquiplares.* & ſequentia ad hunc modum reſtituenda, jubentibus Palatinis omnibus, Gruteri Mss. & fidelioribus membranis. *quibus torques aureus ſolidus* (al. *ſolidæ,* & *ſolum*) *virtutis præmium fuit, quum qui meruiſſet, præter laudem interdum duplas conſequebatur annonas.* [*Duplares, ſeſquiplares.* Hæc irrepſere fortaſſis è margine in contextum.] *Duplares duas, ſeſquiplares unam ſemis conſequebantur annonam. Candidati,* &c. Neque dubitabis de lectionis veritate. Qui hic *Duplares* & *ſeſquiplares* aliter dicti *Duplarii,* & *ſeſquiplarii.* Hyginus Gromaticus, vindicatus à nobis, & primum ante XXV. annos typis formulariis editus, quantum quidem ex membranis prodigioſiſſime exaratis tum colligere potuimus: nunc autem plura indidem extricavimus. *Alia miliaria turmas habet* XXIV. (error calculi) *in eiſd. Decuriones, Duplicarii, Seſqui-*

qui plarii,itemq; numeri turmarũ ſtabunt, Equ
Decuriones ternos, Duplicarii & ſeſquıplarıı h
bent. Huc facit vetus inſcriptio.

D. M. S.
C. ANTONIO. C. F. FLA-
VINO. VI. VIRO. IUN.
HAST. LEG. II. AUG.
TORQ. AUR. ET. AN. DUPL. OB. VI
DONATO. &c.

Ibid. *Candidati ſimplares.*] Hæ duæ vo
ſunt Palatinis omnibus: non meis, non aliis. *Ca*
ti, militum genus. Ammianus Marcellinus lib. x
Hiſtoriæ ultimo. Procopius Gothicorum III. C
nus. Faſti Siculi. Vet inſcript. Alli. De quibus cc
Nomenclatorem noſtrum ſtrategicum.

Ibid. *Hi ſunt milites principales.*] Tò *prin*
les deeſt Ed. pr.

Ibid. *Reliqui munifices, quia munia facer*
guntur.] Tres mei ſcripti & Ed. pr. *munera.* &
eſſe in libris aliquot annotaverat Stewechius. q
vide. In altero meorum ita legitur; *quia propter*
nera facere militiam coguntur. Haud vidi magis.
ceptam lectionem aſſerit Ammianus Marcellinus
xxv. *Imperatori parcius cœnaturo pultis portio para*
tur exigua, etiam munifici faſtidienda gregario. Si c
Stewechio quis *munera* malit, videat num prob
poſſit conjecturam mihi ſub manu natam; præſi
manu ſcripti exemplaris, in quo legi jam monui, *m*
nera facere militiam c. Eccillam: *quia munera fac*
militiæ coguntur. Lucretius; *fera munera militiai.*

CAP. VIII. *Princeps autem primæ cohortis*
Palatinorum I. *Princeps autem ſecundus p. c.* Reliqu
rum Mss. cohors tota reſpondet vulgg.

Ibid. *quæ in legione ordinata ſunt.*] Recti
cum Mss. legeris, *ora nanda*

Ibid. *Erant enim.*] Omnes libri, *etiam*, atqu
ita legendum.

CAP

CAP. IX. *Legati Imperatoris ex Conſularibus.*] Stewechius ex Mss., *ex Conſulibus.* & ſic mei omnes.

Ibid. *plures numeri gubernantur.*] Mss. Hæc ſcriptura, auctoris genuina eſt. Putide vulgo in omnibus *plures numero.*

Ibid. *Præfectus legionis habens Comitivam primi ordinis dignitatem.*] Ita cum in Wechiliana & aliis editionibus eſſet, *communem pr. ord. d.* reſtituit eleganter Modius. Sic Modeſtus, ſic de impreſſis Romana editio, ſic denique membranæ, quæ ſubſidia ipſe habuit. Diſerte autem triga Mss. meorum. Editio princeps, codices Palatini, & Gruteri, *Comitive.* Scribe itaque *Comitivæ.* Dicebatur *Comitiva primi ordinis.* Caſſiodorus Variarum VI. cap. XII. *Quocirca provecati moribus tuis Comitivam tibi primi ordinis largimur.* Cod. lib. XII, cap. I. De Comitibus rei militaris: *Qui contemplatione meritorum ducto intra provincias transmarinas ſtrenuiſſimo milite primi ordinis Comitivam fuerint conſecuti.* Ipſorum, qui Comites in hoc conſiſtorio primi ordinis erant, dignitas, non *Comitiva*, ſed *dignitas Comitivæ* appellabatur. Quare in eodem Cod. cap. II. etiam reſcribendum: *Eos qui ſub Comitivæ primi ordinis dignitate peculiariter ad provincias defendendas milite credito auctoritate noſtri numinis deſtinantur.* Vulgo legitur, *ſub comitiva pr. ord. dignitate.* Sed exemplorum ſatis eſt. Plura in Conſtitutionibus Imperialibus, Inſcriptionibus antiquis, in Caſſiodoro, & aliis.

Ibid. *Exercitatio.*] Mss. *exercitio.* vide Stewechium.

Ibid. *Ipſe a. cuſtos.*] Sic tria Mss. Sed Palatinorum I. *juſtus.* Et ſic Pomponius Lætus de Magiſtratibus cap. XII. Editio princeps, *juſtum.*

Ibid. *creditam.*] Alias, *traditam.* Quod in uno codice lectum cur amplexatur Stewechius, equidem neſcio. Supra ad hoc ipſum caput ex Cod. lib. XII. adſcripſimus, *milite credito.*

CAP.X.*deſtinatio pertinebat.*] Libri *æſtimatio*, & placet Stewechio mihique. Lipſio.

Ibid. *ſagmarii.*] Hæc optima,hæc ver preſſime antea,*ſagittarii.*

Ibid.*ſecatur.*] Stewechius.*ſerratur.*

Ibid.*contexitur vallum aquæ ductus.*] *tur vallum,aqua educitur*, Ianus Gulielmius. dum ſic perſonatus locus peſſime. De quo loco.

Ibid.*ut recte.*] ita Mss.& Ed.pr.alias

CAP.XI.*Habeat præterea legio fabros os inſtructores.*) Mss.aliquot: *fabros tignar ctores.* Probat Modius, & ante eum Gallia rum ſidus & literarum columen A. Turnel aliter citat maximus Budæus. Ego vero *in* illos non facile effurcillaverim ex hoc loco ex Paterno I. C. in l. ult. De jure immun *buccularum ſtructores* ſide Pandect.Forent. v beamus,& Viri docti emendent, *buccularii ſ* mihi totidem apicibus potius faciendum vid *cularis,inſtructores* Nam *inſtruere* ἐπικτίζειν,& Solinus Polyhiſtor cap. I. *incenſis navibus p des*, *inſtruxiſſe mœnia.* quam lectionem n ptorum omnium contra inſulſum Delrione elegantiſſimus Salmaſius.Sic *inſtructura* pro Iſidorus: *Inſtructura autem parietum ad nor & ad perpendiculum reſpondere oportet.* & alil ce; *uſus ejus inſtructuris fabricæ neceſſarius.* no etiam *inſtruices cæmentitiæ* cap. XXVIII. *ſtruices.* Apud Martialem pro *extructis toris* libus locis,Membranæ *inſtructos toris* [expri

Ibid.*pictores.*) Alias,*piſtores.*

CAP.*milites mittebantur.*) Ita MSS. ſe *ponebantur.*

Ibid.*per hanc laudatur induſtriam.*) *buni laudabatur induſtria.* Quod laudo, al neis pabulum mandor.

Ibid. *incedit.*) Iidem, *incedebat.*

CAP. XIII. *Antiqui quia ſciebant.*) Libri quidam W. & Modeſtus. *quiſ.*

Ibid. *ne hoc poſſet.*) MSS. omnes melius, *poſſit.*

Ibid. *ita ut ex quacohorte* &c.) Stewechius, *Ita ut quæ cohors, quota eſſet centuria, illi vexillo* &c. Abnuunt libri. Quare ego, ſi quid mutandum, malim: *Ita ut ex qua coborte, quota ex centuria, illi vexillo eſſet adſcriptum.*

Ibid. *aberrare non poſſent.*) MSS. iterum melius, *poſſint.*

Ibid. *quod intuentes.*) Legerim, etſi non juvor à MSS. & W. *quo, id intuentes.*

Ibid. *tranſverſis caſſidum criſtis.*) membranæ quædam tam apud Stewechium, quam ad me, inſerunt, *criſtis literas babebant.* & Bonnenſe exemplar Modii, *literas habentes.* De qua re cum nihil alibi inveniatur, nec veroſimile ſit, in galea literas habuiſſe, quas magis vexillis inſcribi ſolitas, ex hoc ipſo Capite cognoſcitur, prudenter Modius hoc tantum monendum putavit. Ut ut ſit, vel cœco apparet, Vegetium hic docere, Centuriones in galeis aliquod ſignum habuiſſe, ut internoſcerentur. Neque hoc Capite ſolummodo id tradit, ſed eodem hoc libro cap. XVI diſerte: *Centuriones*, inquit, *babebant cataphractas, ſcuta, & galeas ferreas, ſed tranſverſis & argentatis criſtis, ut facilius agnoſcerentur à ſuis.* Aſſentior itaque viris doctis de mendo manifeſtario. Apud Chriſtianum Wechelum an. CIↃ IↃ XXXV. & alios legebatur antea, *Centuriones inſuper q. n. c. v. nimium belliсoſos loricatos tranſumptis caſſidum criſtis, ut facilius noſcerentur. ſingulas juſſerunt g, c.* Inveteratum ſane mendum: quod cum tollere non poſſet Modeſtus, tanquam nodum Gordium gladio perrupit, atque hæc effinxit, ſaltem ut ex animi ſui ſententia tolerabilis aliquis ſenſus eſſet. De Vocabulis itaque Rei militaris, quem totum libellum ex Auctore noſtro tranſſcripſit. *Centuriones*, inquit, *qui nunc Centenarii*

b 8 *vocan-*

vocantur, nimirum bellicoſas loricas tranſverſis caſſidum criſtis, ut à ſuis facilius noſcerentur, habebant, quique ſingulas gub, &c. Modius ad has ſordes, pelvim merito poſcit. Stewechius emendatione digna cenſuit, pro *quique* reſcribens *cuique*. Sed quam miſerè natat in hoc loco Vegetii vir optimus, quam varias & vanas conjecturas affert! pro quarum optione Afranius nauci daret, nec ciccum ſuum Plautus offerret. Vide, ſi placet, in Commentario, & ride. Nos quoque, ſi videbitur, non minus ridiculoſa fortaſſis ſomniantes. Vide tamen, quid nobis in mentem venerit. Jacta ſit alea. Dicit Uegetius, Antiquos cohortes in centurias diviſiſſe, & ſingulis centuriis ſingula vexilla conſtituiſſe, literis & notis inſcripta, unde conſtaret cujus cohortis ea centuria eſſet; ne milites commiſſo prœlio ab exercitu & ſignis ſuis aberrarent. Subdit alterum ſignum continendis in ordine militibus. Nempe, eoſdem majores inſuper ordinaſſe ac juſſiſſe Centuriones ſingulas gubernare centurias, ita ut belli tumpore armati certum in galea ſignum præferrent, eodem fine, ſcilicet, ut internoſcerentur à gregariis, & quique ſuum ducem, nobilli apice inſignem, ſequeretur. Huc videntur ire corrupta nimium quantum verba, hæc ſententia latere ſub diſtorſiſſimi ſenſus involucro. Quare ad hunc modum emendabam: *Centuriones inſuper, nimirum belli cauſa loricatos, tranſverſis* (an. *diverſis*) *caſſidum criſtis ſingulas juſſerunt guber-
,, nare centurias, ut facilius noſcerentur. Quatenus nullus
,, error exiſteret, cum centeni milites ſequerentur non ſo-
,, lum Vexillum ſuum, ſed etiam Centurionem, qui ſignum habebat in galea.* Memini me alibi legiſſe de lorica cucullata, id eſt, lorica quæ galeam annexam haberet. Neſcio an ejuſmodi loricæ ζάβαι appellatæ. De quibus Mauricius Strateg. lib. II. cap. II. Juſtinianus Novella LXXXV. Leo Conſtit. VI. Vide Rigaltium & Cl. Meurſium noſtrum in Gloſſarii Græcobarbaris.

Qui melius conjexit, vatem hunc perhibebo optimum.

Nos aliquid diximus, ſed non omnia quæ parata habe-

habebamus. Reliquimus rem inenarratam, & ut legentium conjecturas acueremus, pluſculas lectiones adſcripſimus, quomodo in vulgariis libris ante editionem Modianam, quomodo item in Mss. aliquot legeretur: Nunc adjiciemus alias, quæ remoto τῷ *quos*, quod mire locum perturbat, ita ſonant, Editio princeps: *Centuriones i q. n. C. v. nimium bellicoſos loricatos transverſis c. c. q. f. noſcerentur ſingulas juſſerunt gubernare centurias, quantum* &c. *error non exiſteret, cum centenim. f.* Sic fere in tribus Stewechianis, & quatuor Palatinis. Neque aliter eſt in duobus meis Mss. nam in tertio eſt, *transverſis caſſidum criſtis literas habebant.* Omnes agnoſcunt illos *bellicoſos loricatos*, quidam etiam τὸ *quos*: quod turbando loco fuit, & hinc portandum eſt in ultimas terras. Hittorpianum Stewechii exemplar, *qui nunc Centenarii* (unus meorum. *Centerii*) *vocantur: nimirum bellicoſos loricatos transverſis caſſidum criſtis, literas habebant.* Quomodo Modeſtus acceperit diximus.

Ibid. *centeni milites.*] Vulgares & quidam manuſcripti, *cuncti.* tolerabilis quidem, ſed minus elegans lectio.

CAP. XIV. *Ut enim centum & decem pedites.*] Ita legendum docet Stewechius. Vulgo *& decem* deſideratur.

Ibid. *ad diſciplinam retineat.* &c.] Alias, *diſciplinam retineat armorum; exercitum cogat.*

Ibid. *habili corpore.*] Mss. alii, *habilis*, alii, *ſtabili.*

Ibid. *eoſdemque cogere loricas ſuas, vel cataphractas, contos & caſſides frequenter tergere, curare, ſamiare.*] Ita ingenioſe Stewechius, quem vide. Hinc Samiatores Gloſſæ: *Samiator*, ἀκονητής. Σαμιάτορες Mauricio Strategici lib. I. cap. VII. & Leoni in Tacticis Conſtitut. III. §. 51. Conſtitut. V. §. 3. Gloſſæ: Ἀκονητὴς, *ſamiarius, cotiarius, acutiator.* De *ferramentis ſamiatis* apud Flavium Vopiſcum, legendus omnino eruditiſſimus Salmaſius. A cote Samia fit *ſamiare*, & *ſamiator* ſive *ſamiarius*: qui à cote aliter dictus *cotiarius*, quod cote acueret ferrum. *Sa-*

mium autem acutum non ſignificat, quod vult jocularis Nonius ; eaque omnium doctorum conſenſu firmata opinio ; Scaligeri ad Auſonium, & aliorum. Quem errorem egregie diluit Salmaſius ad Hiſt. Aug. Scriptores. Dicebantur iidem quoque *Samiatores* & *Cotiarii*, aliter *Acutiatores*, quod jam in Gloſſis vidimus. *Samiarium* locus publicus Romæ, cujus in Urbis regionibus meminerunt Rufus. Victor. Et Notitia Imperii Regione ſecunda, huc forte pertinet : *Cælimontium continet Templum Claudii, &c, Ludum Matutinum, & Gallicum : Spoliarium, Samiarum, Armamentarium.* Ita legendum videtur : nam vulgo eſt *Samarum*. Quomodo fere cum in Hittorpiano ſuo invenerit Stewechius : *Samaras* videlicet ; etiam atque etiam cogitandum, num in Vegetio legendum ſit, *contos & caſſides frequenter tergere, curare ſamas*. ſive *zabas*. Ζάβαι, *Zabæ*, loricæ ſunt apud Mauricium & Leonem : atque etiam in Novellis. Fortaſſe volet aliquis, *curare zabaras*, aut *zabarias*. Quæ repoſitoria zabarum. Suidas in ζαβαρτῖον. Et tranſlate pro quovis armario & librorum ſcriniis. Ioan. Tzetzes Chil. IV. Abdias Babylonicus, ut vulgo inſcribitur, Hiſt. Apoſt. lib. IV. *Collectis libris Magicis, zabarias plenas ad Apoſtolum attulit.* Quomodo clariſſimus Meurſius noſter hic & paulo poſt emendavit. Vulgo, *zabyras*.

CAP. XV. *Sed ante ſigna & citra ſigna.*) Libri meliores, & Modeſtus : *circa ſ.* Quid ſi ? *ante & circa ſigna.*

Ibid. *Principes vocantur.*) Iidem, *vocabantur.*

Ibid. *Plumbatas quinas poſitas in ſcutis.*) Vix teneo me quin reſcribam, *plumbataſque binas.* Nam ſequitur continuo, *Item bina miſſilia* Vide ſequenti cap. XVI.

Ibid. *Haſtili.*) Libri, *baſtile.* & ſic iterum infra, haud æque bene.

Ibid. *Quod tunc verriculum, nunc verutum dicitur.*) Imo *veruculum.* Lib. I. cap. VII. piſcatores tanquam militiæ inidoneos repudiavit, quare hic verriculo nullus locus.

Ibid.

Ibid.*Poſt hos erant ferentarii & levis armatura,quos nunc auxiliatores& armaturas dicimus.*) Auxiliatoribus his dimiſſis Cujacius *ſcutatores* repoſuit.Libri ſaniores, *exculcatores* & *exſcultatores* præferunt. De iis in Nomenclatore Strategico, quod ſatis fit,egimus.

Cap.xvi. *genu poſito ſubſidebant.*) Quidam male,*obſidebant.*

Ibid.*Sperari victoria.*) membranæ, *reparari*, Stewechius,*reſpirare.*

Ibid.*Vrſinis.*) In uno mss.eſt, *hirſutis.*

Ibid.*Vt facilius.*) mss quidam *celerius.*

Cap.xvii.*Ferentarii autem ,armaturæ,ſcutatores.*) Iterum hic Cujacio placet. *ſcultatores*, ſed *ſcutatores* ex mss.Stewech. qui & *exculcatores* addit. De hoc loco etiam videndus Nomenclator.

Ibid.*virtute ac multitudine.*) mss.*v aut m.*

Ibid.*ſi hoſtis fugaſſet.*) Alias *fugiſſent.*

Ibid.*ordinemque.*]Mss. *ordinationenmque.*

Cap.xviii.*in adverſo ſcrip.*) Libri optimi, *averſo.*

Ibid. *foſſa valloque muniretur.*) mss *foſſa ſe valloque muniret.*

Ibid.*quæ omne genus militum*, &c.) Quidam ſcripti, *quæ omne genus militarium contineret armorum.*

Ibid.*armorum.*) Liber vetus, *armaturarum.*

Ibid.*electi.*) Stewechius,*lecti.*

Ibid.*nec moveatur.*&c.] Alii,*Nec moveat, quod olim c. e. m. q. viguit. Sed hujus* &c. Vide Stewechium.

Ibid.*antequam tentes.*]Mss.*ante tentamentum.*

Cap.xix.in tit.*notarum.*]Mss.*notandi.*

Cap.xix,*exigitur.*] Male mss.plerique, *eligitur.*

Ibid.*ſive obſequiorum.*] Cunſule Nomenclatorem

torem Strategicum noſtrum, uti & de *Numeris*, qui ſequuntur.

Ibid.*numerorum.*] Mss. *numerum.* Stewechio *numerum* placet.

Ibid.*Polipticis.*] Scribe *polyptychis*, atque adi Commentarium Stewechii. *Polyptycha* ſunt chartæ publicæ, multorum foliorum ſive plicarum libri. *Poleptica* corrupte quoque in veteri collectione Chronicorum ex Thoromacho: *Adrianus utraque lingua eruditus benigniter tributa urbium plurimarum relaxavit, polepticis publicis incenſis*, &c. Laudantur à Cl. Wouwerio ad Sidonium Gloſſæ, in quibus ſit: *Album, curiæ polyptichum.* emendandum præcipit, *dipticbum*, cum in iiſdem legatur, *Diptycha*, *tabula manualis, quæ & Ephemeris & Pugillaris, commentaria, nuncupationes* (*f. nunc capaciores*) *codicilli, tabulæ*: *Cicero.* Hæc ibi Sed errat Wouwerius. *Polyptycha* (ſi recte memini) bis nominantur à Caſſiodoro, una ad Severianum, altera ad Aurel epiſt. lib. v. Variarum: etiam in Cod. Theod lib. 13. De indulg debit. & apud Marculphum in Præcepto de Clericatu. De Diptychis notior res eſt. Ea erant tabellæ duplices. In qua re corrigendus Ovidius, alludens ad duplicitatem tabellarum & amicæ ſuæ

Ergo ego vos rebus duplices (prò) nomine ſenſi.

Præſto emendationem notæ Opimianæ,

Ergo ego vos reques duplices pro nomine ſenſi.

Diptycha ſive Duplices, epiſtolæ amatoriæ: & ad eundem uſum etiam Triplices habebantur. Martialis in Apophoretis:

Tunc triplices noſtros non vilia dona putabis,
Cum ſe venturam ſcribet amica tibi.

Ibid.*agrarias.*] Ita optimi Mss. male vulgo, *angarias.* De hac voce adeundus Nomenclator Strategicus.

Ibid.*ut ne*]. *& ne.*

Ibid.*approbatis.*] Mss. *ac probatis.*

Ibid.*Iudicum.*] Iidem. *judicium.* vide Stewechium.

Ibid.

Ibid.*munia.*] Alias,*munera.*

CAP.XX.*Sepoſitio autem iſta.*] Alias,*Sed depoſitio iſta.*

Ibid.*diligebantur.*] Alias, *eligebantur.*

CAP.XXI.*conſequitur.*] Mss. *conſequatur : ſicut p.*

Ibid.*primicerius.*] Quidam libri,*primiſcrinius.* vide Nomenclatorem.

Ibid.*gradum.*] Alias.*finem.Item legionarii.*

Ibid. *& omnium cohortium.*] Rectius viſum Stewechio,*& omnibus cohortibus.*

CAP.XXII.*Tubicines.*] Alius , *Tubicines a. h. vocant.m.e.receptui canunt.* Vide Stewechium. Volaterranus lib. XXXV. *Tubicen proceſſui & rurſus receptui canit*

Ibid.*Imperialibus.*] Alias,*Imperatoris.f.Imperatoris.*

Ibid.*agrarias.*] Sic iterum libri.optimi vulgo, *angarias.* De hoc loco in Nomenclatore.

Ibid.*proceſſionibus.*]Modeſtus,*proceſſibus.*

CAP.XXIII.*ſed continua meditatio.*] *Sed* ut ſupra cap.XVII.*nam* valet:vide ibi Stewechium.

Ibid.*Idcirco armaturam.*] Lib. W. & Stewechius,*Armaturam,quæ feſtis diebus exhibetur in Circo: non tantum armaturæ,quæ ſub campiductore ſunt.* Imo *ſub Campidoctore.*

Ibid.*quiddam.*] Vide Stewechium.

Ibid.*ſudes.*]Mss.quibuſdam & Stewechio *ſudibus* placet.Mihi aliter videtur , & dixi abunde in Nomenclatore.

Ibid.*tripudiantes.*] Mss.*trepidantes.*alius,*trepidanter.*

Ibid.*ſexcentos pedes.*] Alias,*ſexcentis pedibus.*

Ibid.*jugi.*] Ita libri meliores,atque ita alias Vegetius.vulgo male,*jugiter.*

Ibid.*ſcandulis.* Mss. *ſcindulis.* melius. Sic Iſidorus.

CAP.

CAP.XXIV.*artes ſuas.*] Stewechius, *artis ſuæ, aut certare, aut agere conſuevit.*

Ibid.*ſcenici*] MSS.*technici*, cum gloſſa, id eſt, *poſitores*.

CAP.XXV.*muli.*] MSS.quidam, *multi.*

Ibid.*bobus.*] In MSS. & W. *bobus portantur armati.*

Ibid.*facienda.*] Alias.*faciendum.*

Ibid.*in quovis loco.*] MSS. *in quocunque.*

Ibid. *Palos, raſtra.*] Stewechius emendabat *rutra*, quod & ego ita diſerte perſcriptum in membranis repperi.

LIBRO TERTIO.

IN prolog. *teſtantur.*] Libri W. *loquuntur*, Palatini omnes, Gruteri & quidam noſtri probant. Id nobis perinde eſt. Ut, quod in iiſdem præcedit, *Macedones.*

Ibid. *Primi denique experimenta.*] Palatini & alii conſenſu, *Primi denique exp.*

Ibid.*cæteros.*] Quidam, *cætera.*

Ibid.*ſuperiorem eſſe pugnaturum.*] Alii, *eſſe ſi pugnet.*

CAP.I.*delectum.*] Rectius, *dilectum.*

Ibid.*Exercitus multitudo collecta.*] Hæc potior definitio quam Lipſiana *Militiæ, quæ eſt*, inquit, *multitudo apta & compoſita in armis* &c. De Milit. Rom.lib.I, Dial.II.

Ibid.*deficit.*] *Deſit* ſe malle ſcribebant ad oram Stewechius. Sic ex prima manu in Palatino I. ſed correctum eſt, *deficit.*

Ibid. *ne quid Reſpublica detrimenti capiat, Coſſ.*&c.] Membranæ tam Palatinæ, quem noſtræ, quas inſpexi, nihilo meliores vulgatis. Sed ex iis videtur legendum, *Conſulum alter ambove* Vel, *Conſules ambo, alterve.* Quomodo hunc locum, alias mutilum

lum corruptumque, reſcribendum ex MSS. codice monuit I.C. Cl. Guilielmus Fornerius. Sed placet mihi impenſius prior lectio, *Conſulum alter ambove.* Formula hæc in antiquis Senatuſconſultis Decretiſque tribus exprimebatur notis, iſtis: *A.A.V.* id eſt, interprete Magnone, *alter ambove.* Cicero Philippicarum V. *De exercitu Cæſaris ita cenſeo decernendum. Senatui placere, militibus veteranis, qui Cæſaris, Pontificis, Proprætoris hortatu, libertatem Pop. Rom. auctoritatemque hujus ordinis defenderint, atque defendant, his liberiſque eorum, militiæ vacationem eſſe. Utique C. Pauſa, A. Hirtius, Conſules alter ambove cognoſcerent, qui ager colonus eſſet*, &c. Hoc loco inter *ambove* & *congnoſcerent* repperit Fulvius in Vaticano ſcriptum *ſeu*, monuitque, Senatuſconſulti formulam ſignificari, quæ totidem literis interpunctionis notis diſtinctis in vetere ænea tabella expreſſa eſt, hoc modo, *A.A. S E.V.* Hoc eſt, *alter ambove, ſi eis videretur.* Et ſic illud *ſeu* Vaticani codicis reſolvendum optime cenſuit vir antiqnitatum Romanarum peritiſſimus, locumque Ciceronis ita conſtituendum: *Conſules, alter ambove, ſi eis videretur, cognoſcerent.* Hac imagine antiquorum verborum diligentiſſimus A. Gellius ſcripſit, ex Antiſtio Labeone de Veſtali virgine capienda, *cujus parentes alter ambove ſervitutem ſervierunt.* Noctium Atticarum lib. I. cap XII. De hac formula cum excellentiſſimus Formularius Barnabas Briſſonicus, & alii, tum in Antiquis Lectionibus Ludovicus Carrio.

Ibid. *utilius judicabant non tam grandes excercitus habere, quam armis inſtructos.*] Quidam libri, *quã plures.* Alii, *quam infinitos inſtructos.* Alii, *quã inſtructos.* Tò *armis* pleriſq; libris deeſt. Illud, *quam plures*, amplexus in Commentario Stewechius, & ad Vopiſcum Salmaſius. qui contra mentem hujus loci eſſe ait vulgg. *quam armis inſtructos.* nam Romanis, qui diverſis locis pugnabant, plures habendi fuere exercitus potius, quam grandes. Ubi *grandes exercitus* numeroſos, Vopiſcus ingentes dixit *Parataque magno potius quam ingenti exercitu.* Ibid.

Ibid. *auxiliariumve.*] Ita ſcripſi Stewechio volente, & addicentibus aliquot libris. De re ipſa, Æneas vetuſtiſſimus Tacticus aureolo Commentario De toleranda obſidione, quem Vegetio Frontinoque, una cum aliis, nunc ſubjun ximus, cap. XII. τὸ δ' αὐτὸ καὶ μετὰ ξένων μισθοφόρων μέλλοντάς τι πράσσειν, ἀεὶ δ' ἐν ὑπεροχῇ πλήθει καὶ δυνάμει τοὺς ἐπαγομένους πολίτας τῶν ξένων. *Similiter etiam quoties peregrino ac mercenario milite uti cogitas, videndum, ut numero ſemper & viribus cives qui ſequuntur ſigna peregrinis ſint ſuperiores.* Subdit ſalutaria monita, & exempla, quæ iſtic leges. Loquitur autem de præſidio urbano Æneas, ſed de caſtrenſi Noſter. *Ne unquam amplior multitudo ſociorum auxiliariumve ſit in caſtris, quam civium Romanorum.* Prorſus idem conſilium.

CAP. II. *tempore.*] Alias, *temporis.* Abſurde hoc loco, & legendum exiſtimo, *locis, tempore, aquis.* vide ſequentia.

Ibid. *æſtate.*] Membranæ notæ melioris, *æſtu ante lucem.* Ita repone.

Ibid. *Nec paludoſis.*] Eædem, & w. *Ne paluſtribus.*

Ibid. *ut hoc caſu agri.*] Neſcio quid velint Stewechius & aliquot Libri *ſuo occaſu.* Eſt in melioribus libris, *ut caſu agri.* Forcaſſis, *ut cauſarii contubernales.*

Ibid. *Principiorum.*] Ita Stewechius. vulgo *Principum.*

CAP. III. *pabuli frumentique.*] Mss. *pabulo frumentoque.*

Ibid. *Deinde.*] Alias. *Verum.*

Ibid. *unum eſt & maximum telum.*] Ita Stewechius. vulgo *unum & maximum conſilium.* Stewechio aſtipulantur duo Palatini, & tres mei. Editio princeps conſentit vulgg. Legendum forte, *una & maxima cautela.*

Ibid. *prærogato auro.*] Alias, *prorogato,* & rectius. ſic omnes Palatini, Gruteri & noſtri fere codices.

Ibid.

Ibid. *comparanda.*] Vera lectio. Alias male, *comprobanda.*

Ibid. *poſſeſſoribus.*] Alias, *poſſeſſionibus* inſulſe.

Ibid. *perſcrutatores.*] Mss. *perſecutores.* & *executores.* Vide Stewechium, & DD. ad Pandectas ruris.

Ibid. *armatorum.*] Membranæ, *armatura.*

Ibid. *tutiſſimas.*] Lib. V. *firmiſſimas.*

Ibid. *horreorum.*] Ita Cujacius. Male hactenus edebatur *ſervatorum.*] Modius repperit in ſuo, *aureorum.* Similiter ego in meis & Palatinis. Cæterum diſerte in Palatio 1. *borreorum.* Veto te dubitare de lectionis veritate.

Ibid. *conventionum.*] W. quidam, & plerique Mss. *commerciorum.*

CAP. IV. *ſuis.*] Lib. v. *ſunt.*

Ibid. *principum.*] Mss. ſex ſeptem, *principiorum.*

Ibid. *abrupta.* Alias. *arbuſta*]

Ibid. *locis.*] Mss. W. *numeris.* Nihil tamen temere mutandum.

Ibid. *principibuſque.*] iterum hic membranæ, *principiiſque.*

Ibid. *Quod ſi fieri.*] Alias, *ferre.*

In tit. CAP. 7. *quot.*]Mss. & lib. W. *quanta.*

CAP. V. *ediſcenda.*] Lib. v *dicenda.* Modius. *edicenda.*

Ibid. *vocabula.*] Alias *vocalia.*

Ibid. *Flammulæ, tufæ.*) Ita legendum ac diſtinguendum. perperam vulgg. & Stewechius. Vide de his ſignis Nomenclatorem Strategicum.

Ibid. *juſſerit.*) Lib. v. *dixerit.*

CAP. VI. *præparati.*) Alias, *parati*

ibid. *ſuperveniente impetu,* &c.) Placet Stewechii conjectura, & *ſuperventus impetu, vel fraude ſubſeſſa repente turbatur.*

ibid. *repellat.*) Lib. v. *reponat.*

ibid. *geritur.*) W. *gerebatur.*

Ibid.

Ibid.*ſub periculo.*] Alias, *ſuper periculo eligendo*, inepte.

Ibid.*percipere.*] Stewechius, *præcipere.*

Ibid.*oſtentatione.*] W.*conteſtatione.*

Ibid.*per quæ loca.*] Alias, *ad quæ.*

Ibid.*Ob hoc veteres.*] Lib. v. *Sed. ob hoc v.* Tò *ſed* etiam etiam hic, ut non ſemel ſupra, *nam* valet.

Ibid *ſuſpicionibus.*] W.*ſuſpectionibus.*

Ibid.*ſagmariis,*&c.] Hæc vera ſcriptura. Vulgo *ſagittariis.*

Ibid. *undique circumfunduntur.*) MSS.*unde funduntur, undiq·e debent,*&c.

Ibid.*commonendi.*) Alia lectio, *commovendi.* Meo indicio, convenientior vulgata eſt.

Ibid.*In nec eſſitate.*&c.) Ita SteWechius.ex W. & MSS. Vulgo, *ne neceſſitate ſubita terreantur, proviſa enim non ſolent e f.*

Ibid.*ſagmariis.*) Sic iterum legendum. Vulgo, *ſagitariis.*

ibid.*ſagmariis.*) Et hic vulgo erat *ſagittariis.* in aliis monſtroſe *ſagiſarcinariis.*

ibid.*in prælio.*) ita Stewechius. vulgo *in prælio, ambulante exercitu, Ut locorum,*&c.

tbid.*inter prolata.*) W. & quidam MSS. *interpolata,*

ibid.*Campidoctores.*) Hic pene aſſentior Stewechio corrigenti, *Campiductores.*

ibid.*utiliter.*) Stewechius, *viriliter.*

ibid. *dolabris.*) *Dolatoriis* eſt in aliquibus membranis.

ibid.*utrum nocte.*) Item, *utrum de nocte.*

CAP.VII.*gravis.*) V.& MSS.*grandis moleſtia.*

ibid.*haſtilibus.*) Alias, *baſtis.*ſed genuina lectio eſt, *ſtylis fixis.* Vide Stewechium.

ibid.*tabulatis.*) MSS. aliquot *tabulamentis.*

ibid.*udentur.*) Ita Modius, & Stewechius. Vulgo, *prodentur.*

Ibid.

Ibid. *ſociis.*] *Loris* Stewechius. Alii, *ad ſocios.*

Ibid. *inſtantes.*] Ita Stewechius. vulgo, *ſed inſtant adverſarii a.t. fluminum inſidiaſque. Sed* hic iterum *nam* valet.

CAP. VIII. *civitas murata.*] Alias, *munita.*

Ibid. *munera.*] Alias, *munia*, & *muninima.* Probo. *munia.*

Ibid. *podiſmum menſuræ.*] Perperam Mss. quidam, *potiſſimum menſuram*, CAP. XV. *podiſmum menſuræ* Auctor, ſi per ſciolos licuiſſet, dixerat. *Podiſmus* aliter *Pedatura* Agrimenſoribus & Gromaticis. De qua voce illi conſulendi.

Ibid. *Tribus.*] Iidem, *Tribus autem modis efficiunt foſſas.* Et, *tres autem modos definiunt foſſa.* Arripe ex illis *definiunt*, & reliqua contemne.

Ibid. *ſemis pedem.*] W. *ſemiſſem, latus pedem.*

Ibid. *perducitur.*] *Percutiatur* Stewechius, *præducitur*, Lipſius.

Ibid. *Campidoctoribus.*] Proba hic lectio, nec audiendus Stewechius, cum ſuis *campiductoribus.*

Ibid. *& principiis.*] Ita Stewechius. vulgo, *principibus.*

Ibid. *pedibus* XVII.] Mss. unus, *pedibus novemdecim.* alter. *pedibus decem & ſeptem vel novem.*

Ibid. *ac tribunis.*] Alias, *hinc tribunis.*

Ibid. *munia.*] Alias incommode, *munera.*

Ibid. *quaterni pedites.*] Ita Mss. & Modeſtus. vulgo, *quaterni pedites qui excubitum noctibus faciunt, eliguntur.*

Ibid. *in quatuor partes ad clepſydram ſunt diviſæ vigiliæ.*] Quatuor intervalla vigiliarum etiam agnoſcit Æneas, cap. XVIII. Quare autem brevis temporis vigiliæ ſint agendæ, monet cap XXII. De clepſydra vero agit eodem capite ſub finem. Qui locus præſtantiſſimi Tactici utiliter hic adſcribetur: *Omnium vigiliarum*, inquit, *par & communis ratio ſit, ad clepſydram vigiliæ agendæ. Hujus autem clepſy-*

dræ pars interior cera oblinenda. & cum pro ductiores ſunt noctes, detrahendum de cera, quo plus aquæ capiatur: contractioribus vero noctibus, amplius alli. nendum, quo minus capiatur. Si quis ipſa Græca velit, in promptu eſt elegantiſſima editio Pariſienſis: unde petat, licebit.

ibid. *circitores.*) Palmerius & unus MSS. *circatores.* De his ciscitoribus, ſalutaria præcepta eodem, quo dixi, capite legenda apud Æneam.

ibid. *excubias.*) Alias, *vigilias.*

ibid. *alii mane*, &c.) w. *alii mane, alii meridie, alii p. m.*

ibid. *agrarias.*) Hæc vera ſcriptura. Vulgo, *angarias*: & ſic etiam hic quidam Scripti. De his ubertim in Nomenclatore.

ibid. *diſponantur.*) w. *diſpartiantur.*

ibid. *agrariis.*) Sic optimi Libri, & Turnebus. Vulgo *angariis*. Male. Nomenclator dicet.

Cap IX. *legem.*) w. *rationem.*

ibid. *ſpes omnis.*) Alias. *ſpes omnes intercidunt.*

ibid. *non aperto Marte.*(Libri aliquot, *non aperto prælio.*

ibid. *quantos poſſint.*) Alias, *quantum p.*

ibid. *quæ neceſſaria.*) Lib. v *quæ neceſſaria ſunt, quemadmodum a b a. rep.*

ibid. *res.*) Alias, *ars.*

ibid. *quis contatis.*) Ita Staewechius. vulgo, *qui tentatis, qui cogitatis antecedant.*

ibid. *fames (ut dicitur) intrinſecus pugnat.*) Videbiturne adeo à vero abludere conjectura noſtra? *intrinſecus pugnat.* tam in noſtro, quam in hoſtico. Fames tam noſtrum exercitum, intercepto commeatu, quam adverſarios premit, perimitque.

ibid. *quam ferrum.*) Quidam ſcripti, *quam ferrum extrinſecus*, Alias Editi, w. & Scripti, *ſine ferro. Vel maxime autem.* atque hoc probat Stewechius. Supra capite tertio: *Sæpius penuria quam pugna conſumit exercitum, & ferro ſævior fames eſt.*

Ibid.

Ibid. *ſcientes artem bellicam.*] Mss.*ſcientes artem bellicam, an non: ex uſu, an temere pugnantes, fortes gentes, an ignavæ ſint.*

Ibid. *Sed cum legiones, auxilia, vel equites ex diverſis advenerunt locis.*] w. *evenerint.* id ego conjicio fuiſſe, *convenerint.* non aſſecuti ſunt barbari iſti Potitii notam librarii *a* pro *con* ſcribentis per compendium. Capite hujus libri IV. *Ita exercitati & eruditi in ſedibus milites ſive illi legionarii, ſive auxiliares, ſive equites fuerint, cum ad expeditionem ex diverſis convenerint locis.* &c. Idem mendum infra quoque occurret cap. XV.

Ibid. *dux optimus.*] Reſtitue, me auctore, *optimos.*

Ibid. *exercebit ipſe. Sæpius tentabit.*] Ita interpunxi, præeunte Stewechio. Male hactenus omnes, *exercebit. Ipſe ſæpius t.*

Ibid. *ducendi.*] Alias, *deducendi,* & *educendi.*

ibid. *ſed ante.*] Ita w. & mss. quidam, Alii male, *Et ante.* Tò *Sed*, ut aliquoties ſupra, valet *nam.*

CAP. X. *dignitas*, &c.] Ita quidam Scripti. vulgo, *dignitas provinciæ propagatur, & conſervatur imperium,* Quod tolerari poteſt, ſi reſcribetur, *provincia.*

ibid. *tantæ.*] Lib. v. *tantæ artis poteſtates & inſignia.* Utrum malis, elige. Nos noſtro animo obſecuti ſumus, atque edi juſſimus, quod vides.

ibid. *autoritatem.*] w. & Mss. *autoritatem ſeveritatemque maximam ſumat.*

ibid. *errantium.*] Lib. v. & Mss. *errori.*

Ibid. *ſecuri.*] w. quidam, *ſecurиores.*

Ibid. *viarum d.*] Mss. *maris.* Forte, *varias d.*

Ibid. *aut dormientes, aut vacantes certe, ſecuros.*] Stewechius, *vagantes c. ſ.* Mihi videtur verum, aut vero proximum, *bacchantes, certe ſecuros.* Poëta -

Invadunt urbem ſomno vinoque ſepultam.

Ut ut ſit, ſane ſic diſtinguendum.

Ibid. *diſtractis.*] Idem, *diſtractis*, ſive *deſtratis* Quæ lectio vulgg. multis paraſangis præcedit.

Ibid.*perhorreſcunt.*] Mss.alius *horreſcunt.*alius, *expaveſcunt.*

Ibid.*prædæ.*] Mss.*potus*, & quidem de præda paulo ante dixit.

ibid.*Reſpondebitur*:] Mss.*Reſpondebis ſi fuiſſet ibi cautela.* Hinc Stewechius,*R.ſi fuiſſet inibi cautela.* Sed non male etiam ex divinatione noſtra, *Reſponde: bis, ſi fuiſſet iſta cautela.*

Ibid.*procul aberat.*] W.& Mss.quidam,*procul aberat neceſſitas belli.*

Ibid.*res.*] Mss.aliquot,*ars.*

Ibid.*debere.*] Alias,*deberent.*

Ibid.*Ipſos denique.*] Ita Stewechius, vulgo, *Cum ipſis denique Numantinos ſic capta civitate concremavit* (al.*ſuperavit*) *ut nullus evaſerit*,Ridiculi.

Ibid.*deleverunt.*] W.*debellarunt.*

Ibid.*Ambronum.*] Ita cum melioris notæ libris ſcripſi.Vulgo,*Vmbrorum.*

Ibid.*inſtruere.*] Alias,*imbuere.*

CAP.XI.*plenitudo.*] Alias,*magnitudo.*

Ibid.*ut citatiores.*] Melioris notæ libri, *ut audaciores ſumptus eſcæ redderet.* Vide Stewechium.

Ibid. *& aciem.*] Ita Stewechius. vulgg. *& aciem prius conſtruant quam hoſtis adveniat.*

Ibid.*parati.*] Lib.v. & Mss.*imparatiſque.*

Ibid. *lectiſſimi.*] Mss.& W. inſerta voce, *lectiſſimi quique erumpant.* Atque hæc inſertio mihi probat.

ibid.*multum virium.*] Membranæ alias,*ne multum v,l.1.p.amittat.*

ibid.*anhelis.*] In quibuſdam Mss.*marcidus*, in aliis,*incautus*.forte, *exhauſtus.* non diſplicet tamen vulgata lectio.

ibid.*vel noſtra.*) Ita Stewechius. Tò *vel* vulgo *deſideratur.*

ibid.*perdiderunt.*) L. v. & Mss. *didicerunt.* Quid ſit, ignoro.

CAP.

CAP. XII. *diligenter explora.*) Stewechius vulgo *diligenter conveniç explorare.*

ibid. *motibuſque cernitur.*) Lib. v. *moribuſque.*

ibid. *inexperto.*) Idem, & Mss, *inexpertis enim dulcis eſt pugna.*

ibid. *oratione.*) Alias, *hortatione.*

ibid. *quaſi ſint facile*, &c.) Ita Stewechius. Alias, *quæ ſperent ſe facile ad victoriam perventuros.*

ibid. *formidoloſiores.*) Mss. & W. *infirmiores.*

CAP. XIII. *primum auxilium captes.*) W. & Mss. *capias.* Forte, *primum telum captes ex loco.*

CAP. XIV. *accedente.*) Alias, *antecedente.* Mss. *aſcendente.* Forte, *abſcedente die.*

ibid. *exercitus inſtructus frons*, &c.) Mss. *exercitus inſtructi frons, quæ.* Vide Stewechium.

ibid. *ſagittarii.*) Ita Stewechius ex libris & cap. xv. lib. II. *ſagittarii* vulgo exulant.

ibid. *ſequi alium.*) W. *aliquando.*

ibid. *conſtituitur.*) Ita Mss. lib. v. & Modeſtus vulgo, *conſtruitur.*

ibid. *acriter.*) Idem Modeſtus & Mss. *alacriter ſe agunt veruti.*

ibid. *fundibulatores.*) Alias, *fuſtibulatores* uti ſtatim quoque. & ſic Modeſtus.

CAP. XV. *ſpargere.*) Probe lib. v. & Mss. *exſpargere.* Alias. *expandere.*

ibid. *duos.*) Membranæ, *duo.*

ibid. *juxta menſuram.*) Caſtigatius lib. v. & Mss. *juxta menſuræ podiſmum.* Ita ſartum tectum remanſit cap. VIII. Hic per ineptos librarios ſubſiſtere ſuo loco non potuit. Vapulate, Manes, quorum fraude, an ſcelere? tantum cœni & quiſquiliarum adſperſum, tot gloſſemata invecta.

ibid. *Denique ſi anguſtior locus ſit.*) W. *Dicunt ſa.*

ibid. *tenuata.*) Ita Stewechius. vulgo *attenuata.*

CAP. XVI. *ſuperfundenda.*] MSS. quidam, *fundenda*. W. *ſuperfindenda*. Stewechio placet *perfindenda*.

Ibid. *drungos.*] Genuinum Auctoris ſine ulla cunctatione poſtliminio in ſedem ſuam reſtitui. Adulterina ſunt *grumos*, *drumos*, &c, quod in Modeſto legitur, *cuneos*

Ibid. *quos expeditos Velites.*] Lib. V. *veteres* Mutilus videtur locus: reſtituendus forte in integrum, *quos expeditos pedites Veteres velites nominabant.* vide cap. XVIII.

Ibid. *fortiſſimi hoſtium venerint.*] Idem V. & Modeſtus cum MSS. *evenerint*. Hoc eſt, *convenerint*. Simile mendum ſupra cap. IX. ſuſtulimus, & indolem mendi deteximus. De conjectura mea hic itaque repone *evenerint*. Maro Æneidos II.

Vndique convenere animis opibuſque parati.

Idem aliquoties, aliique plus millies.

CAP. XVII. *inimicorum.*] alias, *innumerorum.*

ibid. *urgere.*] Membranæ, *urguere*. ſic capite ſequenti etiam præferunt Libri.

ibid. *circa cornua.*] W. *contra c.*

CAP. XVIII. *ne circumveniatur.*) Inſerit hic liber unus, *vel emendet.*

ibid. *quam acies.*) Lib. V. *quam acies utraque ſe junxerint*, MSS. *q. a utraque ſe invaſerint.*

ibid. *quia tu.*) MSS. *ſic tu.*

CAP. XIX. (*Exceptis ſuperventibus vel incurſionibus repentinis ex occaſione, quam nunquam dux exercitatus amittit.*) Deſiderantur hæc in quibuſdam libris, in aliis, præcedenti capiti adnectuntur: quos ſi ſequeris, *nam* valebit *ſed*: ut vice verſa ſupra non ſemel *ſed* pro *nam*: ſicuti monuimus ſuis locis.

ibid. *ſparſis.*) Lib. V. & MSS. *exſparſis*. In præcedentibus, ſimile annotavimus.

ibid. *drungos.*] Sic iterum fidenter ſcripſimus. *grumis* (quæ vulgaria lectio eſt) *ejectis.* ibid.

ibid.*replices.*] Lib. v.& MSS.*repleas.*

ibid.*in V. literam:*] MSS.& lib. v. *in ſimilitudinem V. literæ.*

ibid. *& imparatis.*] Quid ſi ex veſtigiis trium Mss.ſcribamus? *quin in imparatos conturbatoſque facilius hoſtis irrumpit.*

CAP.XX.*quadrato exercitu.*] w.quadro.

ibid.*& cum in ejus parte ſinus, aut curvatura.*] Adi Commentarium Stewechii,

ibid. *quæ plurimis melior.*] Apud Lipſium eſt, *plurimum melior*

ibid.*detrudendo.*) MSS.*detrabendo.*

ibid.*exinde.*] Alias,*inde expellere.*

ibid.*Ad ſimilitudinem A litteræ, vel libellæ.*] In uno Mss. Suſiano, teſte Stewechio, diſerte ad *ſimilitudinem anantra vel libellæ.* Quod quid ſit, N.L. mihi pronuncio Mei codices non variant.

ibid.*Tu autem aliã e.p.*] Alias,*Tuam autem a.e.p.*

ibid.*infirmius dextrum cornu* &c.] Lib. v.& Mss.*infirmiorem dextrum cornu habuerit, & tu longe fortiorem ſiniſtrum.* Vide Stewechium.

ibid.) *ante quadringentos vel quingentos.*] Mss.*quadraginta vel quinquaginta.*

ibid.*nudari compellitur.*] Alias,*denudare.*

ibid.*ante mediam aciem.*) Libri omnes,*primam*: etiam Editio Pariſienſis, quæ Tò *mediam* ad oram exhibet.

ibid.*de virtute deſperant.*) Alias,*diffidunt.*

ibid. *à dextra parte adverſariorum.*) Rurſus libri omnes,*ab acie adverſariorum.*

ibid.*Nam cum.*) w.quidam.*Nam ſi partem ſiniſtram.* Alii, *Qua cum ſiniſtram.* Legendum ſcilicet, *Quia cum ſiniſtram.*

ibid.*hoc eſt.*) *Hoc eſt*, in aliis non habetur, eſtque à Stewechio additum.

ibid.*ſecurus.*) *ſecurus*

CAP.XXI.*multi more pecudum.*)Stewechius de conjectura, an libro? *multi.* c 4 ibid.

ibid. *Nam.* W. plerique; *Sed.*

ibid. *Una ſalus.*) Virgil. II Æneidos.

CAP. XXII. *docere,*) Alias, *edocere.*

ibid. *quando pedites.*) W. aliquot *quemadmodum.*

ibid. *articulatim.*) *particulatim*, ut ſupra cap. XI hoc lib.

ibid. *tuto*) *Totus*

ibid. *fundebantur.*) *Defendebantur.*

ibid. *Nihil enim periculoſius.*) vide Stewechium.

ibid. *equites conſequuntur.*) W. *inſequuntur.*

ibid. *quas concædes vocant.*) Ita melioris notæ libri apud me. Fr. Modius, & Cl. Puteanus. *Concædes* etiam legit Fontejus in Gente Cæſia, ſed male Dendrophoros putat, cum inter alia, quæ Dendrophori apportant, concædes ſint. Videatur Nomenclator Strategicus. Peſſime in omnibus antea excuſis *compedes.*

ibid. *adverſis ſemitis.*) Alias, *averſis.*

CAP. XXIII. *ut Urſiliani.* Legendum forte, *Circitani in Africa, Mazaces hodieque prod.* Vide librorum varietatem apud Stewechium: quibus Palatini & noſtri fere conſentiunt. Niſi quod *Circillianos*, & *Urtilanos*, ſive *Urtilianos*, quos ille producit, non inveniam. In pleriſque eſt *Urcilliani.* In editione principe, *Triciliani intra affricam vel cæteri mane ices hodieque producunt.* In uno Mss. diſerte exaratum *Veturcilliani.* Examinent eruditi ex quorum cohorte Abrahamus Ortelius ſuper hoc loco ita diſſerit: URCILIANI Africæ populi apud Vegetium in Militaribus. URSILIANI per Salius codex legit. An forte USILIANI, ab *Uſilla*? Οὐσίλλα Africæ Propriæ urbs Ptolemæo. *Uſula* apud Antonium eſt in Itinerario, & D. Auguſtinus *Uſelenſis* Epiſcopi meminit. Hactenus Geographus Regius, ante annos aliquot comperior me animadvertiſſe, & ad oram vulgatæ Editionis annotaſſe ad vocem *Urtilani* hæc ſequentia.

For

Fortaſſe, *Vzitani.* Οὔσιτα *Vzita* Africæ Propriæ urbs, Prolemæo. Dioni, & Aulo Hirtio, De bello Africano. *Vxita* Οὐζῖται. Straboni, qui dicit, deletum eſſe oppidum à Cæſare, in bello quod cum Scipione geſſit. *Vcitana* Plinio vocatur, duplexque eſt, Major & Minor. Et hos populos Africæ, camelos in aciem produxiſſe, quod Flavius hic indicat, legimus. De Iubæ regis Numidiæ camelis, bello Africano captis, Hirtius ſcribit.

Ibid. *Vrſiliani in Africa, Macetes hodieque prod.*] Ex varia lectione præterea legendum videtur, *in terra Africa Mazaces hodieque prod. Mazaces,* ſive *Mazuces,* populi ſunt Africæ. Meminerunt Lucanus lib. IV. Claudianus in Panegyrico Stilliconi dicto, Olympium Numeſianum in Cynegetico, Oppianus in Venatione, & alibi Suetonius. *Armillata & phalerata Mazucum turba atque curſorum.* Nullos eſſe in Africa *Mazaces* populos, ſed *Mazuces,* oſtendit in arduo opere ad Solinum eruditiſſimus Salmaſius.

Ibid. *confuſas*, &c.] *confuſas etiam pulvere vias*, Stewechius, & apud eum Gabriel Rolandius, *confuſas etiam in pulverulento vias.*

Ibid. *ineſſicax.*] Inſerunt hic W. *ſi ab inſolitis videatur.*

Ibid. *quoniam frequenter obnixi.*] Adi [Commentatium Stewechii.

CAP. XXIV. *Vnoque.*] Mss. *unoque afflictu aut vulnere à tergo decipitur.*

Ibid. *Tribulus eſt quatuor.*] W. *eſt ex quatuor.*

Ibid. *quod quomodo abjeceris.*] Lib v. & MSS. *quod abjectus t, r, inſtat,* Forte, *quod abjectum.*

Ibid. *Elephanti.*] Ita W. Alias, *Elephantes.* ſic & inferius. Vide etiam atque etiam, nam totus locus ad hunc modum ſit reſtituendus: *Elephantes in prœliis magnitudine corporum, barritus horrore, formæ ipſius novitate, homines equoſque conturbantes, contra Romanum exercitum primus in Lucania Rex Pyrrhus*

aduxit:poſtea Hannibal,&c. Ex *conturbant. Hoc contra,* feci,*conturbantes contra*, pauxillula immutatione: & ſollemne librariis adjectione literæ *b* plurima vocabula proferre,quomodo hic *conturbantbes* fuit.

Ibid. *adverſa quos diverſa excogitarunt* genera *armorum.*] Optimi libri poſt *diverſa* inſerunt *reſiſtendi e.a.* Quidam porro ex iiſdem, *armatorum* habent.

Ibid. *Nam & centum.*] Membranæ, *Turio*, & *Curio.* Quod quid ſit, juxta cum Stwechio & ignariſſimis ſcio. Palatinus 1. *Nam & Minucius centurio.* Optime. Sed Vegetius centurionem vocat,quem alii Legionis IV. primum haſtatum. Hiſtoria Miſcella lib. I. *protentum in ſe tam ferocis belluæ uncum quam manum vocant,deſecuit*, ſcilicet Minucius. *In Apulia ad Aſculũ*,ait Florus lib, I, de bello Tarentino, *melius dimicatum eſt,Curio Fabricioque Coſſ.jam quippe belluarum terror exoleverat,& C. Minucius quartæ legionis haſtatus,unius proboſcide abſciſa,mori poſſe belluas oſtenderat.*

Ibid. *clibanarii ſariſſas.*] Habet vetus Editio Modeſti, *amentatas ſariſſas.* Non inconcinne,non temere.

Ibid. (*ne manu ſua*) *elephas.*] Uncinulis incluſa damnat optimi libri,& ipſe Modeſtus.

Ibid. *elephantes ordinaverunt.*] w. *elephantes.*

Ibid. *prætercurrentibus.*] Iidem,& Modeſtus, *præcurrentibus.*

Ibid. *Indos, per quos regebantur elephanti.*] Ita imprimi curavimus, non annuente quamvis Stewechio: ſed volentibus melioribus libris,& Hiſtoria. Q.Curtius lib. VIII. *In ipſum Porum tela congeſta ſunt,queis tandem gravatus,labi ex bellua cæpit. Indus, qui elephantem regebat,deſcendere eum ratus,more ſolito elephantem procumbere juſſit in genua*,&c. Martialis lib.I.epigr.CV.

Et molles dare juſſa quod choreas
Nigro bellua nil negat magiſtro.

Hos

Hos rectores aliquoties *magiſtros* appellant Hiſtorici, Livius ſane, quod probe memini, & ipſe Vegetius paulo poſt. Regebatur in bello elephas non arbitrio militum, non ab ipſis in turri pugnantibus, ſed Indo aliquo rectore impoſito. Propter hæc aliaque incommoda bello inidoneæ atque inhabiles viſæ ſunt illæ vaſtorum corporum moles. Lucretius denique has *commune malum* appellavit lib. v.

Ibid. *qua irrupiſſent.*] w. & Modeſtus, *quaſi.*

Ibid. *quæ ſint tam immanibus op.*] Lib. v. *quæ ſit cauſa tam immanibus bel, op*, Stewechius, *quæ ſit cautela*, &c.

CAP. XXV. *pernicioſe cladis tamen* &c.] *& medicina quærenda eſt*, vide Stewechium.

Ibid. *eſſe diſcrimen.*] w. *evenire.*

ibid. *captatis occaſionibus.* Lib. v. & aliquot MSS. *occupatis.*

ibid. *deſit.*] w *deſit.*

CAP. XXVI. *expeditionis.*] Lib. v. & MSS. *expeditionibus.* Quod non diſplicet Stewechio.

ibid. *agrariis.*] Ita legendum eidem videbatur ex Lib. w. cum vulgo ſit, *angariis.* Quod hoc loco non ſpreverim.

Ibid. *quam ea.*] MSS. *niſi ea.*

Ibid. *ſpargere.*] Lib. v. & MSS. *exſpargere.*

Ibid. *paucos viros fortes natura procreat.*] Lib. v. *Paucos namque viros natura procreat.*

Ibid. *Qui frumentum, neceſſariumque* &c.] Lib. v. & MSS *frumenta, neceſſariaque non præparat.*

Ibid. *prælium debet incipere.*] Alias, *bellum.*

In epilogo. *Campidoctores.*] Recte. Cave Stewechium audias, qui pertendit legendum, *Compiductores.*

LIBRO QUARTO.

IN prologo.] *Nomen Reipublicæ peperit*, Alias, *reperit.* Editio princeps & MSS.

Ibid.

Ibid.*ab aliis.*] W,*ab illis,*

Ibid.*divino nutu videantur paratæ.*] Stewechius,*enatæ*.& ſic C.Barthii Mss. Duo mei membranacei,*videantur ornatæ.* Præcedentia igitur ad hunc modum caſtiganda,*ut non tam humana manu conditæ, quam divinitus videantur ortæ,* In tertio, qui Fl. Eutropii manum emendatricem venditat, diverſa interpunctio: *divino nutu videantur.Hanatbee cunctos Imperatores.* Si Tò *Hanatbee* non detortum ſit ex illo *enatæ*: medius fidius! neſcio quid portendat. Concurrite omnes augures, aruſpices. Quid ſi, *Antëis cunctos Imperatores ſ,m.c.i.e ſtudiorum amore, Præcellentis regni,animique tui bona,*&c.

Ibid.*præcellis.*] Stewechius,*præcedis.*

Ibid.*bonum.*] Alias,*donum,*& *honorem.*

Ibid.*quantum* &c.] Mss & Lib. v. *quantum murorum profuerit labor & constructio.*

Ibid.*Roma.*] Mss.*Res ad documentum eſt.*

CAP. I. *In illo naturali beneficio, tutiſſimum eligentis conſilium.*] Ita ſcripſi ſuaſu Mss. & Stewechii. Vulgo,*In nullo naturali beneficio tutiſſimo eligentis conſilio.*

Ibid.*redderentur.*]Mss.*reddantur.*

CAP.II.*veteres duci noluerunt.*] Tres Palatini,noſtri,& Barthii Mss.*ducere.*

Ibid. *ad ictus arietum eſſet diſpoſitus.*] Idem, & duo Palatini,aliique, *expoſitus.*

Ibid.*veluti in ſinum concluſus.*] Alias.*in ſinu.*

CAP.III.in tit.] *Quemadmodum muris terra jungatur egeſta.*] Mss.tres,& Palatinus I Q. *m. e.terra jungatur aggeſtus.* Nihil temere mutandum, Videtur ille,quiſquis fuit, Auctoris enim Inſcriptiones iſtæ non ſunt, voluiſſe fere quod de Aggeſto,& Ἄγεςα ſive Ἔγεςα,voce Barbaro Græca, obſervatum eruditiſſimo Meurſio in Gloſſar. Græc.Barb. Vide ibi,an quid ſimile habeant Thais & Hermione.

CAP.III.*ut unquam.*] Mss.*ne unquam.*

ibid.

ibid.*parum.*] W.*prorata.*

ibid.*quaſi clivo*,&c. Abſurdiſſime ita hactenus lectum.Scribe,ſuadentibus libris, *quaſi clivo molli, uſque ad r.?aſcendi*.Nihil vidi verius.

ibid.*vicem.*] W.*invicem.*

CAP. IV.*exurantur.*) Libri optimi, *noceantur.*

ibid.*ponitur cataracta.*) Conſulendus de cataracta Salmaſius ad Solinum.

ibid.*de ſuperiores.*) Lib.v.*de ſuperiori loco effuſa aqua ſubjectum extinguat incendium.*

CAP.V.*inundari*) W.*redundare*,& *redundari.*

CAP. VI. *Deinde propugnacula duplicia.*) *Deinde per oppugnacula.*]Stewechius.

ibid. *quas metellas vocaverunt.*) Ita aliquot MSS.& W.in quibuſdam eſt *metilas*,& *metullas*.Conſule Nomenclator.

ibid.*ſupra.*) Alias,*ſuper.*

CAP.VII. *quamvis levi ſuſpicione pulſati.*) MSS.*quamvis levis ſuſpicio ſit pulſationis.*

ibid.*Pabula equis ſunt præcipue.)* W. aliquot, *Pabulaque ſunt præcipue.*

ibid.*proficit.*) Alias.*prodeſt.*

ibid.*Imbellis.*) Alias,*Imbecillis.*

ibid. *(portis.)* Lib.v.& MSS,*foris.*

ibid.*opprimeret.)* Alias,*perimeret.*

CAP.VIII.*Bitumen,ſulphur,picem liquidam*, &c.vide Commentarium Stewechii.

ibid.*Minima fundes,ſive fuſtibalis.*) MSS. & V.*adfundas,ſive fuſtibalis.* Hoc malo,& phraſim Vegetianam magis redolet. Sic alibi noſter non ſemel locutus.

ibid.*maxima vero pondere*,&c.) Adi Stewechium.

ibid.(*quas taleas vocant.*) Membranæ partim *galeas*,partim *coleos*.Conſule Nomenclatorem.

CAP.IX,*intenta.)* Alias,*intententur.*

ibid.

Ibid.*indubitatum vero eſt*, &c.] Ita Stewechius. vulgo, *Indubitanter vero & e.ſ.s.t.m.b.v Romanæ neceſſitatis experimento cognoſcitur.*

CAP.X.*ſicciora ſunt loca.*] MSS.*ſi altiora ſunt loca.*

ibid.*ſubſtruendæ.*] Alii libri, *ſubtrahendæ*, alii rurſus *ſubſtituendæ.*

CAP.XI.*& ſal defuerit,*] Aliquot w.*ſales defuerit.*

Ibid.*ſalem*] idem, *ſales.*] Sic & infra ipſo fine capitis.

Ibid.*ſuperfuderat.*] Libri optimi, *fuderat.*

CAP.XII.*in ſpem deditionis.*] Alias, *ſpe deditionis.*

CAP.XIII.*etiam.*] Libri omnes, *enim*. Leviculum, ſed tamen nobis, qui minutiſſima quæque rimamur, monendum fuit.

CAP.XIV.*quæ.*] Alias, *qua*: ſed Mss, *qui*, vide Stewechium.

CAP.XV.*cauſias aocant.*] Libri aliquot, *cautias* Pariſienſis Editio, quæ Budæum cenſorem profitetur, in ora *cattos* habet. Sed hæc accuratius excutienda in Strategico Nomenclatore.

Ibid.*octo.* Alias, *ſeptem*,

Ibid.*ſeptem.* Alias, *octo.*

Ibid.*pedibus ſexdecim.*] Ita legendum. vide Stewechium.

Ibid.*tabulatis.*] Dubito an rectum, *tabulis.*

Ibid.*junguntur in ordinem.*] Mss.*coguntur in unum.*

Ibid.*ſubſidentes.*) Mss.*obſidentes*, quod germanum puto.

ibid.*abſidis*: Alias, *caſſidis.*

ibid.*obſidentes*.Lib·v.*ſubſidentes*) Mss.*ſubſiſtentes*. nugæ meræ.

CapXVI.*ſi lutum obſuerit.*) Lib.v. & Mss. *ſudatum auferunt.* Unde Lipſius, *ſudetum auferunt.* Male. Quod abunde teſtabitur Nomenclator Strategicus.

CAP.

Cap.XVII. *vel centonibus.*) w.aliquot, *& centonibus communitus.*

Cap.XVIII. *eruptione facta, globus egreditur.*) Laborat locus ab interpunctione. Appollinem Propugnatorem jurare auſim, ſcribendum : *eruptione facta. Globus e.*

Ibid. *machinamentum illud ingens direptis coriis, ignis exurit.*) Ita edendum curavit Stewechius, cum legeretur vulgo, *m. i. i. d. coriis de lignis exurit.* Quomodo biga Palatinorum. MSS. mei duo, *m. i i. d. coriis vel ignis exurit.* Tertius, Æmiliano de R. R. ſubjunctus, *direptis coriis vel centonibus ignis exurit.* Editio princeps, *directis coriis de lignis exurit.* Hic (ita me Jupiter) legendum ajo, *m. i. ingens, direptis coriis de lignis. exurit.* Verbum *exurendi* reſpicit illud quod paullo ante præceſſit, *globus armatorum egreditur.* Stewechius malos duces ſecutus, lapſus eſt. Jocularis prorſus lectio eſt, *ignis exurit.* Sed poſtmodum correxit ſe, maluitque Hittorpianis membranis, hac parte mutilis, credere, in quibus abjectis cæteris legebatur, *d. coriis exurit.*

Ibid. *ad majores baliſtas malleolos*, &c.] Ita excudendum juſſi, ſeptem teſtibus codicillariis munitus, & volente Stewechio; cujus ſex libri non aliter: quibus accedit Editio princeps, & Turnebus, ita hunc locum producens Adverſarior. lib. XIV. cap. XI. Phraſeos hujus Vegetianæ, intelligis, puto, nos alias, & nuper admodum hoc libro, meminiſſe. Nihilominus facere non poſſum, quin alterius adhuc lectionis te commonefaciam. In uno Palatinorum eſt, *de majore baliſta*; eodem ſenſu.

Ibid. *cum incendio deſtinant.*) Varia ſignificatione *deſtinare* legimus. hoc loco eſt mittere tormento aliquo, aut arcu; quomodo in Arietis machinæ bellicæ deſcriptione uſus eſt Iſidorus Originum lib. XXIII. cap. XI. *deinde retrorſum ducta impetu majore deſtinant.*

Ibid. *quia ardentes ſunt.*) Exemplaria optima, *veniunt.*

Cap. XIX. *urbi.*) Lib. V. *ubi.* Mss. *turris.* Ibid.

ibid. *ſi inveniatur inferius.)* Alias, *ſi inveniantur inferiores.*

ibid. *tabulatis.)* Alii & Stewechius, *tabulis.*

ibid. *trocbleiſque.)* Lib. v. *troceiſque.* in alio. *crodeiſque.*

CAP. XX. *turris ambulatoria murorum altitudinem,* &c. W. plerique, *turris ambulatoria ſupra murorum altitudinem ac turrium omnium pararetur,*

ibid. *mechanici.)* Membranæ & Lib. v. *mechanico* Quod fere vulgatæ lectioni prætulerim.

ibid. *tanto penderi ſolo cedente,* &c.*)* Ita Stewechius.

CAP. XXI. *à ſimilitudine citharæ.)* MSS. *ad ſimilitudinem c.*

ibid. *aſcendat ad murum.)* Libri ſaniores, *deſcendat.* Recte.

ibid. *protenditur.*) W. tam ſcripti quam editi, *protruditur.*

ibid. *imponuntur.* Alias, *ponuntur.*

CAP. XXII. *Baliſta funibus, nervis.)* MSS. aliquot, *funibus nervinis.* Alias, *funibus & nervis.*

Cap. XXIII. *Aliquanti centones & culcitas fuſtibus calcant.)* MSS. unus, *funibus colligunt.* Alius, *ligant.* Alii melioris notæ, *funibus calcant.* unde vir doctus apud Turnebum, *funibus chalant.* Vide Adverſarior. lib. XXIV. cap. XXV. *Chalare* à verbo Græco *χαλᾶν, laxare, demittere.*

ibid. *avertunt.)* libri alii, *evertunt.*

Cap. XXIV. *ducunt.)* W. plerique, *inducunt.* Alias *introducunt.*

ibid. *ſubterignis immittitur.)* Lib. v. *in opera ignis.*

ibid. *inruptione.)* Alias, *inruptioni.*

Cap. XXV. *portas civitatis.)* Alias, *civibus.*

ibid. *neceſſitas enim quædum virtutis eſt deſperatio.)* In Modii membranis eſt, & quibuſdam

noſtris

noſtris, *neceſſitatis e.q. virtus eſt deſperatio.*

Ibid. *auxilium.*] Mss. *conſilium.* Forte, *telum.* Quomodo hoc interpolaſſe Stewechium meminimus alibi.

CAP. XXVI. *poſtmodum.*] Iidem, *poſt metum.*

Ibid. *clanculum.*] W. *clanculo.*

Ibid. *tuguriola.*] Membranæ, *teguriola.*

Ibid. *anſeris.*] Libri aliquot, *anſerum.*

Ibid. *excitatus.*] Stewechius, *excitus.*

CAP. VII. *aſtu ſe à prœlio.*] Alias. *aſtu ſe præ-lio.*

CAP. XXVIII. *in perniciem.*] Alii, *ad perniciem.* Lib. v. *ad interniciem.*

ibid. *Propter quod.*] Alii, *Propter hoc.*

ibid. *jactum teli.*] Mss. aliquot, *ictum te.*

ibid. *faciunt.*] Lib. v. *jaciunt.*

ibid. *loriculam.*] Mss. *loricam.*

Ibid. *loricula.*] & hic, *lorica.*

CAP. XXIX. *præcidunt.*] W. *præcedunt.*

In Epilogo, *pro publica.*] Mss. *duplici.* In uno meorum eſt, *pro re publica u.a. utilitate digeſſi.* Scribe, *pro Reipublicæ, ut arbitror, utilitate digeſſi.*

Ibid. *iterum iterumque.*] Ita legendum fidejubentibus Mss. vulgo τὸ *iterum* ignoratur.

ibid. *condenda.*] W. quidam, *conſideranda.* Atque hic interumpere, & codices quoſdam ſcriptos ſequi placuit, finireque librum quartum. Liber quintus qui ſequitur connexus præcedentibus in excuſis omnibus legebatur. Et Volaterranus Vegetium libros v. Inſtitutorum Rei Militaris ſcripſiſſe, teſtatur Commentatior. Urbanor. lib. xx.

LIBRO QUINCTO.

PRæcepta belli navalis novo libro auſpicamur, ex ſententia Mss. quorundam, & ipſius (niſi fallor) Auctoris: Quamquam hæc (ne quid diſſimulem)

libro quarto ſubjunxiſſe Flavius poteſt videri, ad exemplum Æneæ, vetuſtiſſimi Tactici: qui tractationem de navali bello ſubjunxerat (& legeremus hodie, ſi per temporum iniquitatem licuiſſet) tractationi de obſidione toleranda: quia urbes maritimæ mari non minus quam terra poſſunt obſideri. Ita ut prior pars quarti libri ſit πολιορκητικός, & poſterior *ναυμαχικός*. Similiter Philo Mechanicus de re militari ſcripſit, ſicut ex iis conſtat quæ hodie leguntur in fine commentarii Poliorcetici illius. Extat enim in Chriſtianiſſimi Regis Bibliotheca, & tractavi olim Mss. exemplar Commelinianum, quod etiamnum ſupereſſe exiſtimo inter libros Bibliothecæ Lugd. Batavæ ab illuſtri viro Ioſepho Scaligero (heu, quondam noſtro!) legatos. Quare non admodum repugno, ſi quis iterum velit conjungere, ſic ut prior & melior pars libri conſtet ex πολιορκητικῷ, & poſterior ſit (ut dixi) ναυμαχικός.

ibid. *Præcepta belli navalis.*] Lemma eſt capitis 31. lib. IV. in omnibus antea excuſis: & in quibuſdam ſcriptis etiam. Nonnulli lemmatibus deſtituuntur, & recte. In aliis iterum alia diſtinctio capitũ, aliuſq; ordo. De quo alias fortaſſe videbimus.

ibid. poſt *agitur terreſtre certamen.*] in uno v. *Huc uſque præfatio libri quinti.*

Cap. I. *claſſis autem Ravennatium Epiron.*] Scribendum erat *Epirum*. nam Ἔπειρος Ptolemæo & cæteris. Sed Stephano per η ſcribitur Ἤπειρος. Libentius tamẽ hic legerim *Epiros*, cum membranaceis meis duobus optimæ notæ. Epirum geminam faciunt Sex. Rufus in Breviario, & D. Paulinus in Nicetæ abitu, aliique. In Veterem enim & Novam poſterioribus temporibus ea Græciæ regio diviſa fuit; ut conſtat ex Notitia Imperii. Cur autem editorum librorum, quam reconditorum ſanctior & juratior fides? Repone itaque, iis auctoribus, *Epiros*.

Cap. III. *Ergo ſimilitudine*, &c.] Libri aliquot, *Ergo nomen & ſimilitudinem uſurpant.*

ibid. *Iadertinæ.*] Stewechius *Iaderinæ* & *Iaderæ*.

ræ ſed legendum ex veſtigiis MSS. *Hiadertinæ*; vel *Hiadertinor*. quomodo nonnulli cum afflatu *Hiadertinorum* legunt apud Hirtium De bello Africano.

CAP. IV. *ſtruendis*.] Membranæ pleræque, *ſtruendæ*. Stewechius, *ſubſtruendis*.

ibid. *tanto*.] idem, *quanto*.

ibid. *quanto*.] idem, *quando*.

ibid. *conſigenda*.] MSS. *compingenda*.

CAP. V. *tertiam*.] Meliores libri, *ſecundam*.

ibid. *octo*.] iterum, *ſeptem*.

Ibid. *quod ars ipſa, & omnium architectorum quotidianus uſus edocuit*.] Alias, *quod præter omnium architectorũ quotidianus uſus edocuit*. Alias, *quod præter omnium architectorum doctrinam quotidianus v. c.* Perplacet. Similiter cap. x. & XI.

Ibid. *religionis agnoſcimus*.] Vide Commentarium Stewechii. *Religio* pro *antiquitate*, notatum in in margine V. editionis.

CAP. VI. *uſque ad Kalendas*.] Mss. *uſque Kal.*

Ibid. in fine capitis auctiores hinc tres Palatini, meorumque unus, & Editio princeps: cæteri à vulgariis non abeunt.] Mss. *Nihil periculoſius navigantibus, quam viridia tabulata. quam hiatus tabulatorum quã hiare tabulata*, & ſic Ed. pr. in Palatino altero eſt, *quam minuare tabulata*. Nauci omnia Stewechio, quem vide. Nobis ampliandum videtur. Sed modus eſto.

CAP. VII. *remigum*.] Lib v. *remigium*.

Ibid. *Britanni pictas vocant*.] MSS. *picatos*. Unde Stewechius, *pincas*. MSS. meorum unus, *Britannu pecatos*. alter, *Britannici picatos*. Viderint docti.

ibid. *Ungere*.] MSS. *unguere*.

CAP. VIII. *Quicunque exercitum*.] Libri quidam, *Qui cum exercitu*. & inferius, *vehantur*.

Ibid. *ſed experimento poſterior ætas*, &c.] Membranæ quædam, *ſed per experimentum*, aliæ, *ſed experimentum poſterioris ætatis* XII. *invenit*. Aliæ, *ſed non ſo-*

lum poſterioris ætatis comprehendit vocabula, ad diluendam vero dubitationem.

Ibid. *A verno itaque ſolſtitio.*] In w. *Hyberno itaque ſ.* Quod ineptum hic, & nive Gallicana frigidius. In Palatino uno, *A verno itaque equinoctio.* ſed craſſa priore lectione, quæ forte fuit *ſolſtitio.*

Ibid. *Huic à dextra jungitur* καικίας.] Quid facias iſtis nebulonibus, qui hic immani ſcelere Vegetio fidem excuſſerunt & cerebrum. Promiſerat ſe pariter Græca & Latina ventorum nomina adſcripturum. Atqui hic, ſiquidem vulgarias editiones ſequamur, mendax deſideraris, mi Flavi. Sed reclament & de fide tua dubitare nos non ſinunt membranæ. Mss. meus, qui Eutropium correctorem loquitur, ſupplet *Cecias ſive euroborus. à ſiniſtra Eurus ſive vulturnus.* Alter. qui Frontino Mss. ſubjunctus, *c. ſive euroborus.* Tertius, *c ſive eroboreus.* & initio appicta ſupra vocem *eroboreus*, litera *r* neſcio an *v.* Editio princeps teſtatur ſatis ſuperque in codice, ex quo expreſſa eadem, Græca vocabula perſcripta fuiſſe: nam vacuum iis ſpatium relictum eſt, more uſitato apud ævum prius ſub ipſam infantiam Typographiæ, cum adhuc Græcis Characteribus operæ deſtituerentur. Quare ad hunc modum reliquerunt: *Huic à dextra jungitur*

ſive *A ſiniſtra.* Liber Stewechii impreſſus vetuſtiſſimus, quem manuſcripto non deteriorem deprædicat, & alter Suſii codex, καικίας *ſeu erobinus.* Palatinus 1. καικίας *ſive roboros; quod Latini vulturnum vocant.*

Ibid. *Occidentalem cardinem tenet* ζέφυρος. *Huic à dextra.*] Abſit, ut hic iterum vanus promiſſor ſit Vegetius. Mss. libri ſupplent, ζέφυρος, id eſt, *ſubveſpertinus*

Ibid. *cui adhæret à dextra* θρασκίας, *ſive Circius.*] Imo, Θρασκίας. qui ventus unde dictus, unde & alii ſua ſortiantur nomina, incredibili diligentia & felicitate exponit incomparabilis Salmaſius in exercitationibus Plinianis ad Solini polyhiſtora, cap.

LIV.

LIV. ubi myſteria, ubi *molta antiqua ſepolta* eruit.

Cædite Romani ſcriptores, cædite Grati:
Neſcio quid majus naſcitur hoc Opere.

Ibid. *æſtuantibus.*] Alias, *exæſtuantibus*

Ibid. *ſpiramine.)* Lib. v. *inſpiramine.*

CAP. IX. *vis atque acerbitas maris patitur n.* &c.) Mss. *vim atque acerbitatem patiuntur navigantes.*

ibid. *Phænite.*) Turnebus Pharmuti. Ego, Παυνι. De quo alias.

ibid. *navigia conturbat.*) Mss. *navigia conturbantur Vergiliarum hyemali occaſu.*

ibid. *noxque prolixa, nubium denſitas.)* Mss. meus auctior. *n p. poli ac nubium d.*

ibid. *ventornm, imbri vel nivibus geminata ſævitia.*) Mss. Eutropianus, *v. imbrium vel nivium geminata ſ.* Elegantius, & verius.

ibid. *mercium.*) Mss. & Dib. v. *mentium.* Alias, *commercium.*

CAP. X. *aliquorum.*) w. *aliorum.* Haud æque bene, meo animo.

ibid. *ſignentur.*) Lib. v. *firmentur.* alius, *teſtentur.*

ibid. *aliquando.*) Mss. aliquot, *aliquanto*, quod magis ad auctoris phraſin.

ibid. *quod confitendum eſt.*) Iidem, *quia confitendum eſt.*

ibid. *tranſituſque ſiderum.)* Alii, *Tranſitus quoque ſ.*

ibid. *dierum.*) w. quidam, *dici ex arbitrio creatoris.* Aliud denique, *dei arbitrio c.*

CAP. XI. *nimbos.*) Alias, *imbres.* contra mentem Poëtæ Vegetium in hac obſervatione præeuntis. Georgicorum primo:

Sin maculæ incipient rutilo immiſcerier igni,
Omnia tunc pariter vento nimbiſque videbis
Fervere. - - -

Nigidius ait (apud Iſidorum De rerum natura cap. XXXVIII.) *Luna ſi ſummo corniculo maculas nigras habuerit in primis partibus menſis, imbres ſore prædicit: Sin autem media, tunc cum plena ſit, in eo corniculo ſerenat. Certe ſi rubet, quaſi aurũ, ventos oſtendit. Fit enim ventus ex aëris denſitate: denſitate obducta Sol & Luna rubeſcunt. Item, ſi cornua ejus tecta fuerint nebula, tempeſtas futura eſt.*

Ibid. *ſolido.*] Alias, *ſolito.*

Ibid. *urgentibus.*] Membranæ, *urguentibus.*

Ibid. *ſe ſcire profitentur, &c.*] In membranis nonnullis eſt, *ſi ſe ſcire profitentur, peritiam magis uſus inſtruit, quam al d.f.* vide Stewechium; in ſcripto quodam reperi *peritiæ magis uſus, quam a.d.f.* Quod inſuper habendum non eſt. Similiter fere fine capitis præcedentis.

Ibid. *Aliquanta ab avibus.*] MSS. I. *aliquanta porterta ab a.*

Ibid. *Virgilius in Georgicis.*] Libro primo.

Ibid. *Varro in libris Navalibus.*] Non eſt hic, ne erres, doctiſſimus togatorum P. Terentius Varro: ſed Varro Atacinus, qui Argonautica verſibus Latinis eleganter, quod ex fragmento uno atque altero nobis conſtat, ſcripſit. Sed iſtud opus, cum multis aliis præclaris ingenii monumentis, intercidit. Luculenti aliquot verſus ejus apud Iſidorum leguntur, libro *De natura rerum*, ſive, ut eſt in Pithœano codice *De Aſtronomia*, cap. x. & XXXVII. Aliter etiam *De mundo* inſcribitur. In Mss. Pauli Petavii *Rotarum liber* appellatur. Quid ſi *Notarum*? Nam fere omnia prognoſtica ſunt. Sane non contemnendum opuſculum, & dignum viri docti cenſura. Multa indidem fragmenta Nigidii, Varronis, Suetonii Tranquilli, & aliorum, haurienda. Verſus autem Varronis, quos innui modo, & dixi extare XXXVII. capite, corruptiſſimi

ptiſſimi ſunt vulgo & multis maculis obſiti. At caſtigatiores iidem habentur in Notis Ioannis Griali, ſive P.Ciacconii. Vide etiam eos qui Fragmenta veterum Poëtarum edidere. Operæ pretium eſt Iſidori hunc libellum conſulere, etiam Vegetii cauſſa.

CAP.XII. *Hæc reciprocantis meatus ambiguitas.*] Editio princeps, *Hæc rei meatus ambiguitas.* Unde elicuerim, *Hæc reumatis*, ſive *rheumatis ambiguitas.* Sed in manuſcriptorum meorum uno atque omnium optimo, reperi diſerte exaratum, *hæc reciprocantis maris ambiguitas.* Quod & impenſe placet. Fugitivam itaque Vegetii ſcripturam retraho. Et quia hiſce diebus non minus mihi in emendatione Solini quadam placui, eam lubet adſcribere: & facere non potui, quin, facta hic oportune vocis *meatus* mentione, unoque inepto librariorum *meatu* hinc procul commeare juſſo, alterum etiam ejuſdem notæ *meatum*, oráque quorundam liberiora, caſtigarem obiter, an obfrenarem, & conjecturam meam in medium proferrem, Muſis, ut opinor, faventibus. Solinus Polyhiſtoris capite XXX. *AEthiopicis lupis proprium eſt, quod in ſaliendo ita niſus habent alitis, ut non magis proficiant curſu, quam meatu.* Fateor equidem, auctorem iſtum in multis hallucinari, & errare cum auctore ſuo: at heic viros doctos ipſi inſultare, & tanta vehementia expoſtulare, vix fero. *Quare* (inquiunt) *niſus habent alitis*? an ſolæ alites ſaliunt? quid heic apellat *meatum*? Avium meatus dicitur in aëre volantium: in aliis, & in margine optimi codicis notatum, *ut non magis curſu proficiant quam adſultu.* idque longe melius. Plinius dixit tantum. *ſaltu velox.* τῷ πηδήματι. hoc non proprium eſt avium, ſed multorum quadrupedum; ut leonis & aliorum. Quare quid *niſum alitis* heic vocet, quid *meatum*, ſane neſcimus: illud ſcimus, illum nugari, & Solinus non eſſet, niſi nugax eſſet. Hæc illi tanto cum ſtomacho, tanto cum fervore, ne dicam errore. Ego vero non in Solinum ipſum, ſed in ejus librarios culpam omnem hujus diſtortiſſimæ

ſententiæ rejicio,& admiſſa in contextum optimi codicis optima nota, de hoc loco ſanius meliuſque ſtatuo. Reſcribo, *Æthiopicis l.p.e.quod in ſaliendo ita niſus habent alites,ut non magis proficiant curſu, quam adſultu.* Ecce, pauxillula immutatione nunc omnia plana: neque eſt, quod quidquam hic in Solino deſideres. Dicit lupos hos ſalire potius quam currere, ita veloces eſſe & pernices. Perſpicuus locus,& non indiget interprete.

Sic tua laudentur: ſane mea carmina,Sexte,
Grammaticis placeant.& ſine Grammaticis.

ibid. *Quæ dimicaturo magna ſunt cautione vitanda.*) Mss.idem,quem modo nominavi, *quam magna ſ.c.v.* Nec temere ſpreveris.

ibid.*ante congreſſum debet agnoſcere.*)In aliquibus eſt,*cognoſcere.*

CAP. XIII. *lacerti remigum.* Alias,*latera.* Lib.v.porro *remigium*,pro *remigum*.

CAP.XIV.*tegminum.*) w. *tegiminum.*

ibid. *nemo debet vel poteſt conqueri*) Ita ſupplendus hic locus ex uno Mss.& v. Vulgo, *nemo poteſt conqueri.*

CAP.XV.*urgentur.*) Mss.*urguentur.*

ibid.*optata.*) w. plerique,*optate.*

ibid.*in campo:*) Libri meliores,*in campis.*

ibid. *collatorios funes.*) Audiendus omnino Guilielmus Pelliſſerius corrigens *chalatorios funes* apud Turnebum,cui *celatorios* placebat. Sed alterum auro contra carum; quanquam membranæ noſtræ vulgatum tueantur.

ibid. *** *De luſoriis*,&c.) Labem & lacunam ſarcire hanc abſque ope integrioris codicis, non eſt in poteſtate noſtra. Eſt vero illud, Flavium hic egiſſe de ſcaphis exploratoriis ſive agrarienſibus. Nam Mss. unus, tacentibus reliquis, omnibus, plerumque turpi hiatu deformibus, inculcat hic neſcio quid ſuper iſto negotio. Scribunt enim, *De roſtris quæ in Danubio agrarias* &c. Grave proculdubio

bio inflictum Vegetio vulnus. De luſoriis agrarienſibus videor aliquid legiſſe : ſed otium nunc non eſt ea perſectandi. Fiet id, volente DEO OPT. MAX, alias : & diligentiam noſtram teſtabitur abunde Nomenclator Strategicus.

ibid.*frequentior.*) Alii,*recentior*

FINIS.) In Palatino primo legitur, *Expliciunt libri quattuor Flavii Vegetii Renati viri illuſtris Comitis ad Theodoſium Imp*, In alio, quod penes me eſt, Mss. *Fl. Entropius emendavi ſine exemplario Conſtantinopoli Conſſ. Valentiniano Aug.* VII. *&* *Avieno feliciter.* Quæ notanda, & expendenda majore diligentia & otio.

Claudii Salmaſii Notatio ad locum Vegetii lib. 1.*cap.*V.

Proceritatem tironum ad incommam ſcio ſemper exactam. Ita in libris ſuis veteribus eſſe ſcriptum notant viri docti. Vidi & librum bene vetuſtum, in quo planis litteris exaratum fuit, *ad incomam ſcio ſemper exactam.* Ita & duo libri habuere, ex quibus mihi varietates à ſe collectas communicavit Franciſcus Juretus. Gloſſæ Iſidori hanc lectionem & comprobant & explicant. ſic enim habent. & *incoma, menſura militum.* Videtur autem palus quidam menſuralis in caſtris ad hanc rem fuiſſe olim poſitus & defixus, ut ad eum admotis qui ad militiam deligebantur, tironibus vel qui ſponte ad militandum accedebant, an ſtatura juſta ac legitima eſſent, examinarentur. ἐγκόπτειν πάσσαλον Græci dicunt, palum defigere. hinc ἐγκόμμα, palus in terram defixus, &c. *Initio Notarum in AElii Lampridii Alexandrum Severum.*

FINIS.

P. SCRIVERII

ANIMADVERSIONES IN *SEX. IVL. FRONTINVM*,

à Philologo quodam excerptæ

Ex Editione SCRIVERIANA

ANNI cIↃ IↃ C VII.

LIBRO PRIMO.

IN Præfatione. στράτηγημα λικῶν.] στράτηγημά-των.

Ibid.*diſcreta.*] Alias, *diſcreta rerum collocarentur varietate, apte in tres libros.*

ibid. PACATIONEM.] Alias, PACTIONEM.

CAPITE. I. exemplo. II. *Himilco.*] Ita lego, non *Hamilcar*, uti vulgo eſt.

ibid.exemp. IV. *commiſſum.*] Ita Modius, ita tres mei Scripti. vulgo *τὸ innoteſcere*, hic inſerunt, ſed è gloſſa.

ibid. *à filio.*] Sic idem Modius; cum antea eſſet *à conſilio.*

Ibid.exemp.V. *ut ad mores.*] Alias, *ut a.m.A. v. deficeret.*

Ibid.exemp.VI. *& ob hoc operoſiores pontes jungunt.*] Hæc lectio non cohæret, quare Cl. Salmaſius *operoſiore ponte*, legendum exiſtimat. *Ripas ponte jungere.* rectum & Latinum eſt.

ibid.exemp. IX. *deinde.*] Alias, *demum.*

ibid.exemp. XIII. *Vereris, ne tubam non exaudias?*] Alias, *vereri ſe ne tuba id audiat*, item, *vererus ne tuba id audiat.*

CAP.

CAP. II. exemp. VI. *præſignatæ.*] Alias *ſignatæ.*

ibid. exemp. VIII. *Tiſamenus.*] Ita lego: vulgo eſt, *Thyamenus.*

ibid. exemp. IX. *junctum Livii.*] Ita Stewechius: vulgo, *junc. L.*

Cap. III. exemp. VI. *emittendi.*] Alias, *amandandi.*

ibid. exemp. IX. *militibus per xx.*] Scribo, *limitibus.*

Cap. IV. exemp. I. *captivis latera euntium prætexuit.*] Alias, *captivos lateri e. p.* Sanutus: *exercitus latera captivis obtexit.*

ibid. exemp. IV. *qua non exſpectabatur.*] Stewechius, *qua non ſperabatur aditus, intravit.* Idem alias τὸ *aditus* delet. Libri quidam *qua non exſpectabatur, aditum intravit.* Sed vocem *aditus* omnibus modis delendam cenſet Salmaſius. ſic alibi: *Qua non exſpectabatur, irrupit.*

ibid. exemp. IX. *aſſecutus eſt, &c.*] Ita Modius. Alias ineptiſſime, *aſſuetus eſt,* (*quia Porus a. r. caveretur.*)

Cap. V. exemp. III. *liberaſſet.*] Stewechius *ſuperaſſet*, emendatione, ut mihi videtur, non admodum neceſſaria.

ibid. exemp. VI. *C. Duillius.*] Ita lego, non *Cn. Duillius.* uti vulgo eſt.

ibid. exemp. VI. *milites proras preſſerunt.*] Alias, *milites in proras ceſſerant.*

ibid. exemp. VII. *Monæcium.*] Modius recte, *Monychium.* ſive *Munychium*, & ſic reponendum. Atque ita legendum monuit Ortelius. Munychia, Μουνυχία, Atticæ portus, haud procul à Pyræeo, à Rege Athenarum Munycho appellatus. Vide præter Ortelium in Theſauro Geographico Clariſſ. Meurſium Atticar. Lectionum lib. I. cap. XIV.

ibid.

ibid. exemp. VIII. *foſſam preſſit.*] Stewechius, *percuſſu*.

ibid. exemp. X. *militem agere cœpit.*] Lege, meo periculo *limitem agere cœpit*. Idem exemplum reperit Frontinus lib III. cap. IX. 9 aliis tamen verbis: ſed talibus, unde facile apparet hic *militi* locum non eſſe. *Aggerem*, inquit, *facere cœpit aggeſta terra & palis defixis*. Qui *Limes* Frontino. *Limitem* autem *agere* dixit: hinc *Agentes* ſunt qui limites agunt. *Principium artis Menſoriæ in Agentis poſitum eſt experimento*, ſcribit in Fragmento quodam de Limitibus Frontinus. Et Hyginus: *Limitibus ſecundum ſuam legem latitudines dabimus, & aperiri in perpetuum cogemus. Plurimum enim Agentibus præſtat actuarii perpetua rectura, ex hac diverti niſi per negligentiam non poteſt.* Frontinus etiam alibi *Agentis* meminit. Sed de tota Limitum & Agrimenſorum ratione legendus eruditiſſimus Salmaſius ad Solini Polyhiſtora, ſingulari Diatribe aliquot paginarum, quæ incipit fol. 669.

ibid. exemp. X. *limite.*] Bene, ita quatuor MSS. Stewechius: vulgo, *milite*.

ibid. exemp. XI. *ſimilibus.*] Alias, *ſublimibus* *f. c. e. t. d. t. c.* confudit.

ibid. *ſimul humo quoque & in frondibus.*] Corruptiſſimum locum ingenioſe Salmaſius emendabat. *ſimul humo contecta frondibus*. Poſſet etiam, *humo cooperta frondibus*.

ibid. exemp. XIV: *occupandum.*] Alias, *occupatum*.

ibid. exemp. XIV. *illas quoque anguſtias.*] Ita Modius, cum antea eſſet, *ille per anguſtias noctu*, &c.

ibid. exemp: XIV. *eluctatus.*] Alias, *fruſtratus*.

ibid. exemp. XV- *retentos.*] Alias, *petendos*.

ibid. exemp. XVI. *dein de induſtria.*] Ita Stewechius, vulgo *de induſtria*.

Ibid.

Ibid. exemp. XVII. *ad exercitum hoſtium.)* Modius, *exercitu.*

Ibid. exemp. XXI *Clodium.*] Ita Modius. vulgo, *gladio.*

Ibid. exemp. XXIV. *ipſos.*] Stewechius, *ipſum.*

Ibid. exmp. XXVI. *deducti.*] Stewechius, *edito.*

Ibid. exemp. XXVIII. *certa.*] Alias, *cuncta* :

CAP. VI. exemp. I. *duceret.*] Mss. *educeret.*

ibid. exmp. III, *deduceret.*] Malim, *educeret*, ſic ſupra Mss. Stewechio placet, *duceret*,

Ibid. exemp. III. *ſuffugere.*] Ita Modius: cum alii *fugere* aut *ſufferre* legant.

Ibid. exemp. IV. *delituerant.*] *delituerant d. a c. ipſi Boii ingreſſo ſ. hoſte proximus u. impulerunt*, Stewechius.

Ibid. exemp. II. *conſternerentur.*] Alias, *continerentur*. forte. *compingerentur.*

Ibid. *utilior exemplo temperantiæ.*] Vide Modium.

CAP. VIII. exemp. III. *ad Sitium.*] Modius, *ad Cluſium.*

Ibid. exemp. IV. *M. Curius.*] Ita lego: vulgo, *Marcus C.*

Ibid. exemp. V. *ſuſpicione.*] Stewechius, *ſuſpectione.*

Ibid. exemp. VII. *cum miſſi eſſent.*] Ita Stewechius. & Mss. vulgo, *miſiſſent.*

Ibid. exemp. VII. *peritiam.*) Mss. *artem.*

Ibid. exemp. VII, *conſiliis.*) Alias, *conſiliariis.*

Ibid. exemp. VIII. *agi mulos cum fremitu, & ſonum* &c. *agi mulos cum fremitu & ſono juſſit, & continuere ſe illi arbitrati c. C. m*, Modius: quem vide.

Ibid. exemp. XI. *advocato.)* Alias, *avocato.*

CAP. IX. exemp. I. *A. Manlius.)* Forte, *Cn. Manlius.*

ibid.

ibid.exemp.II.*Prope,*] Alias,*propere.*

Ibid.exemp.III.*attenderunt.*] Modius, *intenderunt*: alias, *acceſſerunt.*

CAP.X.exemp.I.*abrumpere.*] Alias *abripere.*

ibid. exemp. I. *per ſingulos pilos vellere.*] Mss. *per ſingula vellere.*

Ibid.exemp.III.*decernendi.*] Mss. *decertandi.*

ibid.exemp.III.*in collos.*] Mss *ad colles.*

CAP.XI.exemp.I. *Cn. Manlius.*] Mss. *Cn. Manlius.*

ibid.exemp.III.*ut decimani tanquam præcipuæ fortitudinis teſtimonio cogerentur.*] Ita legendus hic locus, miſerrimum in modum antea depravatus. Cæterum pro *cogerentur*, aliter Frontinus ipſe *concitarentur* lib.IV.cap.V.exemplo XI.

ibid.exemp.VI.*adductus.*]*Abductis.*

ibid.exmp.VII.*Leotychidas.*] Ita lego : vulgo, *Eutidas.*

ibid. exemp. IX. *aram in caſtris ſtatuit, & circa eam.*] Ita lego ; vulgo, *arma in caſtris ſtatuit & circa ea* &c.

Ibid. exemp.IX. *perequitaſſent.*] *Prætereequitaſſent.*

Ibid.exemp.X.*cum animadvertiſſet lucum.*) Ita Mss. ſin : cum vulgo eſſet, *locum.*

Ibid.exemp.XIII.*Hoc genere Strategematicon,* &c.) Hæc uſque ad XIV. exemplum e gloſſa eſſe ſuſpicatur Stewechius. In quo graviſſime peccat. Obſcurum locum equidem fateor, & ſuſpicatus ſum aliquando legendum in fine, *ut ab Diis monſtrata credantur.* pro *ut ab his m.c.* Præcedentia etiam mendoſiſſima videntur, & locum integrum ſic emendabat Salmaſius. *Hoc genere Strategematicon,* &c *ſed multi magis ea qua tales non erunt, excogitabuntur, ut his monſtrata credantur. Qua tales non erunt*, id eſt, *imperiti non erunt.*

ibid.exemp.XV. *Innides.*) Immo *Sunides*, aut *Sudinas.*

CAP.

CAP. XII. exemp. II. *Et ludite.*) *Eja pludite*, pro *plaudite*. I. Gulielmius apud Stewechium. Forte, *Videte, inquit, milites, Africam oppreſſi.*

ibid. exemp. III. *T. Sempronius.*) Immo, *P. Sempronius Sophus Coſ.* Perperam hic T. Sempronius Gracchus Coſ. pro P. Sempronio Sopho ſuppoſitus à librariis: ex quorum numero cuidam ſciolo fortaſſe nomen Gracchorum celebrius magis placuit. Idem quod Frontinus, ſcribunt L. Florus lib. I. & Oroſius lib. IV. cap. IV. domitos eſſe duce Sempronio Picentes, & caput gentis Aſculum expugnatum, & inſtructa utrinque ad prœlium acie terram tremuiſſe: Sempronium vero Coſ. æde vota Tellurem deam placaſſe, & adhortatum attonitos ſtupore miraculi milites, eoſque vix tandem ad pugnam impuliſſe: Viciſſe Romanos, ſed atroci & cruenta victoria, majore exercitus parte amiſſa.

ibid. *adhortatuſque.*) Modius, *adortuſque.*

ibid. exemp. VIII. *L. Sulpicius Gallus.*] Forte, *C. Sulpicius in Galliis.* Vide l. II. c. IV. exemp. V.

ibid. exemp. XII. *ineunda.* Alias, *jucunda.*

LIBRO SECUNDO.

IN præfatione, *mea fuit opinio.*) *m. fert o.*

CAP. I. exemp. III. *humeroſque exerentes.*) Ita legendum vulgo eſt, *exercentes.*

ibid. exemp. IV. *& dictatores.*) Stewechius, *ducatores.*

ibid. exemp. IV. *interfectis.*) *Interceptis.*

CAP. II. exemp. XI. *adverſumque & eorundem partem.*) Ita Modius, cum antea eſſet, *adverſumque & eorundem partem peditum turbantem inſecutus*, Vide & Stewechium.

CAP. III. exemp. III. (*dextro cornu.*) Incluſum hoc è Gloſſa eſſe ſuſpicatur Stewechius.

ibid. exemp. V. *conſligatis.*) Modius *perfligatis.*

ibid.

Ibid.exemp.XII. *Lucanos.*) Ita lego: vulgo peſſime *Lycaonas.*

Ibid.exemp.XIII. *Gaſtron.*) Ita lego: vulgo eſt *Caſtronius.*

Ibid.exemp.XVI. *retro.*) Alias, *recta.*

Ibid.exemp. XVII. *pernicitati.*) *Pervicaciæ.*

Ibid. *proſignanis.*) *Poſtſignanis.*

ibid.exemp.XX. *tectos.*) Alias, *tectis.* ſed Stewechius, *vectos.*

ibid.exemp.XXII. *Palæopharſali triplicem.*) Ita legendum: vulgo eſt, *paluſtri prælio Pharſaliæ.*

ibid. *ſed deinde.*) Modius, *ſex.*

ibid. *ſed dextro latere.*) Idem *ſex.*

ibid.exemp.XXXIII. *Catti.*) Ita legendum: vulgo *Catis.*

CAP. IV. exemp. IV. *Attilius.*) *Atilius.*

ibid. *eminentem.*) *Imminentem* Stewechius, quem ad hoc exemplum vide, adhibe & Modium.

ibid. exemp. V. *C. Sulpitius Petrejus Coſ.*) Immo, *Peticus* quod nomen Sulpiciæ genti, in Hiſtoriis obvium. Faſti.

ibid.exemp.VI. *Calamarcum.*) Alias, *Calamatium.* & ſic fere Mss. quorum alii *Calamarrum* vel *Calamartum.* Alii, *Calaruartum*, alii *Camalatrum.* Legendum fortaſſean, *M. Licinius Craſſus, fugitivorum bello, ad caput Silari amnis.* Quomodo fere Oroſius lib.5.cap.34. Vel, *ad Silarum amnem.* Sed vide infra ad exemplum 34.capitis ſequentis.

ibid. exemp.VII. *adverſus Caſtum & Canimocum.*) *Gannicum* ſive *Cannicium* videtur legendum ex veſtigiis meliorum codicum. & ſic ipſe Frontinus hoc libro cap. ſeq. exemp.33. ubi repitita eſt hæc hiſtoria. ibidemque diſerte legitur, *ex factione Caſti & Gannici*, ſive, *Cannicii.* Plutarcho in vita Craſſi, Γαῖος Καννίκιος καὶ Κάστος, *Cajus Canicius & Caſtus.* Livio lib.XVII. eſt *Granicus.* Vide Oroſium lib.V.cap.XXIV. &, qui ab eo ſua mutuavit, Paulum

Dia-

Diaconum ſtor. Miſcellæ lib. VI. & Freculſum tom. I lib. V. cap. XVI. Mox ſub finem hujus exempli eſt in membranis *decucurriſſent*, pro *decurriſſent*.

ibid. exemp. X. *clare prædicavit.*) Alias, *clamare cœpit.*

ibid. exemp. XIV. *quoque.*) Mss. *quidem.*

ibid. exemp: XVI. *interceptus.*) Alias, *interemptus.*

ibid. exemp. XVII. *tædæ & ſepi.*) Alias, *ſevi.*

ibid. exemp. XVIII. *in habitu ſacerdotum ſubornatis.*) τὸ *in* delet Stewechius. τὸ *ſubornatis* verò Mss. quod etiam Sanutus ignorat.

Ibid. exemp. XX. *Atheas rex Scytharum.*) Ἀτέας ſine aſpiratione Græci, & ſic ſcribendum auctore Plutarcho vel ſolo. Apud Florum quoque, ſi recte memini, emendandum hoc nomen Bello Mithridatico, *Ateas.*

CAP. V. exmp. IV. *Q. Metellus.*) *L. Metellus.*

Ibid. exemp. VIII. *ſimulata fuga regredi.*) Ita Modius: cum antea eſſet, *receſſit* & *recedi.*

Ibid. exemp. X. (*id eſt, Epiroticam.*) Forte Gloſſema eſt.

Ibid. exemp. XI. *in adjutorium exierint.*) Alias, *adjutores.*

Ibid. exem. XII. *magnum ejus modum.*) Mss. *m. vas.*

Ibid. exem. XIII. *deficiebantur.*) Mss. *deficiebant*

Ibid. exem. XIV. *inopem commercio laborare.*) Palmerius, *commeatu.*

Ibid. exem. XVII. *quos relinquebat.*) Mss. *reliquerat.*

Ibid. exem. XVII. *per avias regiones.*) Alias, *p. alias r.*

Ibid. exem. XVIII. *caſtella tentant.*) *caſtra.*

Ibid. exem. XXI. *molitus imbelles ſuorum.*) Stewechius. *amolitus.*

Ibid.exemp.21.*diverſam.*] Mss. *adverſam.*

Ibid.exemp.XXIV.*ad internecionem.*] Alias Mss. *interemptionem*,& *interitionem*.

Ibid. exemp.25. *requietos reduxit.*] Mss *eduxit*.

ibid.exem.26.*Lacedæmonii Athmon.*]Caſaubonus ad Polyæni II.de Epaminonda, mavult legere: *ad Iſthmum*: ego *ad Onion* ſive *Onium*. Aut ſane legendum *ad Athmum*. Palmerio etiam *ad Iſthmum* in mentem veniſſe,notat Stewechius. Veterum lectionem retinet Ortelius. Polyænus & Frontinus eandem hiſtoriam,hic ad Athmon,ille ad Onium, deſcribunt; loca inter ſe vicina: in Attica nempe, circa Corinthum.

Ibid.exemp,26.*vocatis.*] Stewechius,*evocatis.*

Ibid.exemp.28.*pagos.*] Stewechius, *paganos*: Palmerius,*ſpathas*.Quid ſi? *paucos.*

Ibid.exemp.30.*pacta.*] Stewechius,*facta.*

Ibid.*miſſa principia.*] Palmerius,*remiſſa.*

Ibid.exemp.31.*ſervatique.*] Alias, *ſaturique*: Item *oneratique*.

Ibid.exemp.3.*palantes.*] Ita Modius, quem vide.

Ibid.exemp.31.*cæduntur.*] Stewechius, *cædunt.*

Ibid. exemp. 33. *equeſtribus copiis.*] Alias, *campeſtribus.*

Ibid. exemp.34. *M.Craſſus.*) *M. Licinius Craſſus*. Vide libri hujus cap. IV. exemplo VII.Ubi eadem hiſtoria repetitur.

Ibid.exemp.34.*Cathenam.*]Alias, *Catanam* & *Cantennan*. Triplex hæc lectio reperitur in diverſis codicibus membranaceis. At vero capite præcedenti,exemp. VII. ubi extat ejuſdem hiſtoriæ repetitio,varie legitur,*apud Calamarcum*,*Calamarium*,*Calamatrum*,*Calamatium*,*Calarvatum* & *Camalatrum*. Sequentia hujus exempli produnt manifeſte montis nomen

nomen eſſe, *in radicibus prædicti montis conſtituti.* Superiore capite etiam montis meminit, ſed non prædicti. Philippo Cluverio certum eſt, *Calamarcum*, & *Cathenam* unum & idem eſſe debere unius ejuſdemque montis nomen: & cenſet, verum genuinumque nomen fuiſſe, CALAMATIUS MONS. Unde poſtea factum vulgare *Calmatio*, & mox *Calpatio*; ac tandem *Capacio*. unde nunc etiam opidi antiqui in eo ſiti ruinis appellatio manet *Capacchio Vecchio*, id eſt, *Calamartum vetus*.

Ibid. exemp. 34. *commutatis.*] Alias, *communitis*. Stewechius *comminatis*. ego *combinatis*, Mss. *communicatis*.

Ibid. exemp. 38. *repetiturum.*] Stewechius, *repetiturus*.

Ibid. exemp. 40. *In Aphrica.*] Ita Modius: cum antea eſſet, *in Aphrico bello*, aut, *in Aphricæ bello*.

Ibid. exemp. 42. *à tergo.*] Stewechius, *à tergo aggreſſus, in itinere o. f.*

Ibid. exemp. *induceret.*] Mss. *perduceret.*

Ibid. *averſumque.*] Ita Modius; vulgo, *adverſumque*.

Ibid. 46. *erigerent.*] *Erigere.*

Ibid. exemp. 46. *juberent.*] *juberet.*

Ibid. exemp. 47. *ut primum ſenſit* &c.] Stewechius: *deinde ut primum ſenſit minus agiliter adverſam partem moveri, progreſſus, prælaſſatos f. ſ.*

CAP. VI. exemp. 2. *L. Martius.*] Alias, *Q. Martius*.

Ibid. exemp. 4. *Romani.*] Ita Stewechius: vulgo, *Germani.*

Ibid. exemp. V. *inſecutos.*] Stewechius, *inſecutus*.

CAP. VII. exemp. 4. *properè legatos.*] Ita Modius: vulgo, *ire legatos*: alias, *ire relaegtos*. Alias, *per relegatos*.

 Ibid.

Ibid. exem.VII. *Carpetanorum.*] Ita lego: vulgo eſt, *carpentariorum reliquerunt, quo ille exemplo,* &c.

Ibid. *domum.*] MSS. *domos.*

Ibid. exem. 13. *reliquis.*] *Reliquiis.*

CAP. VIII. in titulo. *conſtituenda.*] *Reſtituenda.*

Ibid. exem. 1. *Sabinos.*] *Gabinios.*

Ibid. exm. 7. *Servilius.*] Ita lego: vulgo eſt. *Sinilius.*

Ibid. exem. 10. *Sabinos.*] *Gabinios.*

CAP. IX. in tit. 9. *confirmandis.*] *Conſternandis.*

Ibid. exem. 6. *Athenienſibus.*] Ita lego: vulgo, *Carthaginienſibus.*

Ibid. exem. VII. [*Illi cum adventarent, perſecuti, in foſſas deciderunt, & eo modo victi ſunt.*] Videntur alicunde irrepſiſſe, ſane ad Hermocratis factum non pertinent. Et niſi egregie fallor, duo iſta Hermocratis exempla Capiti ſuo non reſpondent.

CAP. XI. exem. 4. *in præſentia.*] Alias, *in præſenti.*

Ibid. exem. V. *Lucejo.*] Alias *Alitio*, ſive *Alicio.*

Ibid. exem. V. *domum Scipionis.*) *domo* Stewechius, & neſcio quis *donum*: ſed cur non *domum Scipionis*?

Ibid. exem. V. *magnificentia.*) *Gratia*, MSS. ſed *munificentia*, quod alias hic legitur, mihi perplacet.

Ibid. exem. 7. *Ubiorum.*) Ita Modius, cum antea eſſet *Cubiorum*. Alias, *Galliarum*. Mss. omnes mei *Cubiorum.*

CAP. XII. exem. 11. *ſe.*) τὸ *ſe* non agnocunt MSS.

Ibid. exem. 3 *tutatus.*) MSS. *tuitus.*

ibid.

ibid.exem.4.*in utroque.*) το *in* non agnoſcunt MSS.

CAP.XIII.exem.1.*fuſi eſſent.*) Alias *fugiſſent.*

ibid.exem.1.*parceretur.*) Modius,*ſpargeretur.*

ibid.exem.2.*eaque ſectantes.)* Alias,*eumque.* item *eique inſectandæ.* quod Modius arripit, & legit mox,*moratos.*

ibid.exem.5.*eumque non armis.*) Ita legendum,vulgo eſt, *eumque in armis & vulneribus o.t.* Placet Modio,*eumque & armis & vulneribus o.t.*

ibid.exem.7.*reliquo.)* Alias *alto.*

ibid.exem.8.*victus.*) MSS.*veritus.*

ibid.exem.11.*haberent.*) MSS.*haberet.*

LIBRO TERTIO.

IN præfat.*prælocutione.*) MSS.*prolocutione.*

CAP.I.exem.1. *ad concionem vocato exercitu.*) Melius forte ex veſtigiis MSS.*concione vocata, exercitui expoſuit* &c.

ibid.exem.1.*quem exhortatio.*) MSS. *quo exhortatos.*

ibid.exmp.11.*inopinantes.*]MSS.*inopinato.*

ibid.exemp.2.*emenſus*) MSS.*niſus.*

ibid.exemp.2.*arripuerunt.*) Stewechius, *aripuerunt.*id eſt, *abripuerunt.*

CAP. II. exemp.1.*expreſſit.)* Ita Modius; non,ut alias,*oppreſſit.*

ibid.exemp.4.*hoſtilium.*) MSS *beſtium.*

Ibid.exemp.9.*Suenda.*) MSS. *Sueda.* & *Sumeda.* MSS.

ibid.exemp.10.*ſpecie.*] MSS *ſpeciem.*

Ibid.exemp.11.*Charmade.*)Alias, *Carneade.*

Ibid.*Samniorum.)* MSS.*Samiorum.*

CAP.III.exemp.2.*Epicides.*) MSS.*Ephycides.*

Ibid.exemp.6.*Eoneum.*(*Coneum.*MSS. *Niconem.*

ibid.exemp.VII.*plerumque.*] MSS.*plurimum.*

Cap.IV. exem. 1.*protrivit.*] Alias *proſtravit.*

ibid.exemp.5.*Alexander.*] Legebatur hic vulgo *Q.Curtius Alexander*,tanquam ille hoc ſtrategemate uſus eſſet,ridicule. & recte Modius fecit, qui correxit.

CAP.IV.exemp.5.*abſumerentur.*] Mss *conſumerentur.*

ibid.exmp.6. *conditi.*] Mss.Legendum ſcilicet,*abditi.*

Ibid. exemp.VI.*proprio.*] Stewechius,*propero.*

Cap.V. exemp. 1.*victui.*] Mss.*victu.*

Ibid.exemp.1.*diſtribuit.*] *Diſtribui.*

ibid.exemp.2.*præterriti.*] *Perterriti.*

CAP.VI.exemp.1. *dimicaturus.*] *Decertaturus.*

ibid.exemp.3.*vacuam.*] *Cavatam.*

ibid.exemp.4. *inopinati, & invalidi capti ſunt.*] *inopinati invalida capti ſ.* Mss.Fuit fortaſſe, *inopinati vi valida capti ſ.*

Ibid.exemp.7.*conciliata.*] Mss.*concitata.*

CAP.VII.exemp.7.*Cadurcorum.*] Ita legendum: vulgo,*Caduceorum.*

Ibid.exemp.3.*L.Metellus.*]Mss.*Q.Metellus.*

ibid. exemp.4. *media flumine Eupharte.*] Mss.*medio fluvio.*

ibid. exemp. 4.*egeri terram.*] Ita Modius: cum vulgo eſſet,*ag geri.*Stewechio, *aggerari* placet.

Ibid.exemp.6.*Criſeorum.*]Scribe,*Criſſæorum.*

ibid.exemp.6.*affectis.*]Ita lego:vulgo,*affectus.*

Cap.VIII.exemp.1. *aggeſſit.*] *egeſſit.*

ibid.exemp.1.*Caſtellanique, quia.*]Mss.*Caſtellani.qui ſ.ſ.e.tradiderunt.*

ibid.exemp.2.*quatuor equites.*)Mss.*ſex.*

ibid. exemp.2. *eodem.*] *Eorum.*Mss.

ibid.exemp.3,*& ob hoc in.*] Ita lego, vulgo *τὸ ob* exulat.

CAP.

Cap. ix. exemp. 2. *obſcurabat.*] Stewechius, *obturabat.*

ibid. exemp. 3. *niſuſque.*] Ita legendum: vulgò *viſuſque.*

ibid. exemp. 3. *telis.*] Malim *loris*, ex veſtigiis Mss.

ibid. exemp. 4. *L. Cornelius Coſ.*] Mss. *Cornelius Rufinus Coſ.*

ibid. exemp. 4. *firmiſſimas.*] Alias, *fortiſſimas.*

ibid. exemp. 4. *quod ipſe nactus appelleret.*] Ita lego: vulgo eſt, *quo ipſe noctu ap.*

ibid. exemp. 4. *facerent.*] Stewechius, *fecerunt.*

ibid. exemp. 6. *cum confluerent.*] Stewechius, *quo cum confluerent.*

Cap. x. exemp. 1. *irruptione.*] Stewechius, *eruptione.*

Cap. xi. exemp. 5. *animadverteret.*] *Animadvertiſſet*

Cap. xii. exemp. 1. *vigilum.*] Mss. *vigilium.*

Cap. xii. exem. 1. *Cominum.*] Mss. *Comitium.*

ibid. exemp. 3. *venationi.*] Ita lego vulgo eſt, *venatione.*

ibid. exemp. 4. *jumentum.*] *jumento in adverſam partem inflexerunt.* Stewechius.

ibid. exemp. 6. *dimiſſis.*] *Demiſſis.*

Cap. xiv. exemp. 1. *excitavit.*] Stewechius, *excivit.*

ibid. exem. 3. *Saniturnum.*) Mss. *Sāminicorum.*

Cap. xv. exemp. 6. *inſtructis.*] Alias, *inſtitutis.*

Cap. xvi. exemp. 2. *ceciderunt.*] Alias, *occiderunt.*

Ibid. exemp. 3. *datis pollicitis.*] Stewech. *ductis pollicitis.*

ibid. exemp. 4. *ſimili conſilio à ſe.*] Alias, *Simulter ſe à.*

Ibid.exemp.5. *Qua ſpe ſimulatos.*) Stewechius *ſtimulatos*. Forte, *Qua ſpe ſimulata.*

Ibid. exemp.5. *Hildinacum.*) MSS. *Thidiacum*, fortaſſe *Rbihdacum* legendum eſt.

Ibid.exemp.6.*ampliora.*) Stewechius, *arctiora*. quem vide.

Ibid.exemp.6. *prælio apatos.*) Stewechius, *captato.*

Ibid.exemp.7.*juxta.*) Idem *intra.*

Ibid.exemp.7.*ac fugam cogitare.*) Alias, *ac de fuga,*

Ibid,exemp.7.*concitati.*) Alias, *excitati.*

Ibid.exemp.8. *oppugnaturo oppidum Pompejo.*) MSS. *oppugnaturi oppidum Pompeii.*

Ibid.exemp.9.*deinde.*) *Demum.*

CAP.XVIII.exemp.3. *Hi dum ab Hannibale,*&c.) Forte, *Iidem dum a. H. o. & ipſi obſidere Capuam decreverunt, & niſi c. e. revocaverunt inde exercitus.* Eo ſane trahere videntur MSS.

LIBRO QUARTO.

CAP I.exemp.1:*ſocordia.*) MSS. *ſecordia.*

Ibid.exemp.1.*nobiliter.*) MSS. *notabiliter.*

Ibid.exemp.1. *ſemper nequam eris.*) Alias, *ſemper neceſſarius nequaquam eris.* & ſic MSS.

Ibid.exemp.2.*à ſe aſſa elixave milites uti.*) Ita lego, infertis duabus iſtis voculis *à ſe*, quæ nuſquam in libris vulgatis comparent.

Ibid.exemp. 8. *tum habebat.*) Stewechius, *ſecum.*

Ibid. exemp. 13. *Beneventum caſtris ejus* &c.) Ita legendum, non ut vulgo, *Statuentum* aut *Fatuentum.*

Ibid.exemp.15.*aut ſi.*) Stewechius, *at ſi.*

Ibid.exemp.15. *lentius.*) Alii, *lenius.*

Ibid.

Ibid.exemp.15 *in principes.*) Iidem.*in principiis.*vide Stewechium.

Ibidem.exemp.19. *qui exercitum deſeruerant.*) *τὸ exercitum* delet Stewechius.

Ibid.exemp.21. *ut notarentur. A Patribus deinde.*) MSS.*ut notarentur à Patribus. Deinde.*

ibid.exemp.24.*Serinum.*) MSS. *Firmum.*

ibid. exemp. 25. *eis ſubmitterentur.*) Ita Stewechius: vulgo eſt,*ei.* MSS.*ejus.* Idem ſtatim *eis* pro *ejus.*

ibid. exemp,27. *galeatos.)* Stewechius.*diſcalcetatos.*

ibid.exemp. 29.*defectoribus.*) MSS. *deſertoribus.*

ibid exemp.31.*incenſus.*) *Inceſſus.* & ſic exemp.37 *agger.*

ibid.exemp.35. *Fabius Rullus Coſ.)* *Fabius Rutilius Coſ.*

ibid.exemp.37.*remiſſo prius.*)MSS.*remiſſionem.*

ibid.exemp.39. *metu.*) MSS.*meruit.*

ibid.exemp.43.*C.Curio Coſ.*) Ita lego: vulgo eſt,*M.Curio.*

ibid.exemp.43. *legionis ab eo impetrari potui.*) *legio ab impetrare p.*MSS.

ibid.exemp.43.*oboleret.*) MSS.*oboleretur.*

ibid.exemp.43.*diſtribuerent.)* MSS. *diſtribuentur.*

ibid.exemp.44:*quam.)* MSS.*qui.*

ibid.exemp.44.*ferret.*)MSS.*ferrent.*

ibid.exemp.44.*reportaretur.*)MSS.*reportarent.*

ibid.exemp.46.*ei annuum non daretur.*)MSS. *ei non daretur, annua æra reſcinderentur.*

ibid. exemp. 46. *raque reſcinderentur.*) Alias *numeroque reſcinderentur.*

CAP.11. exemp.1. *Caſſii tamen exercitum.*) MSS.*Caſſium cum exercitu.*

ibid.exemp. 2. *quendam minorem.*] Stewechius,*quamquam.m.*

Ibid.exemp.2.*præoptavit.*] Alias,*punctavit.*

Ibid.exemp.3.*correcta.*] *Correptus (correctus) Parthos continuit.* Mss.

Ibid.exemp.7. *ſuperata ſunt.*] *ſuperati.* & delent τὸ *prælio.*

Ibid. exemp.7.*corpore ſuo.*] Mss.*ſuorum.*

Ibid.exemp.7.*incognita loca.*] Alias,*ignota.*

CAP.III.*fuiſſe traditur.*] Ita legendum: vulgo eſt,*eſſe.*

Ibid.exemp.4.*filiarum.*Mss,) *feminarum.*

Ibid.exem.5.*maxima.*] Alias,*ſumma*

Ibid.exemp.7.*vacabat.*] Alias,*vocabat,*& ſic quidam Mss.

Ibid.exemp.8.*ſagulo.*] Alias,*ſacculo.*

Ibid.exemp.12. *M.Curius.*] Ita lego : vulgo eſt,*C.Curius.*

Ibid. exemp. 14. *contra expectationem.*] Alias,*præter ſpem.*

Ibid.exemp.14.*ad obſequium.*] Mss. *in obſequium.*

ibid.exemp.15. *ei tradidit.*] *Mihi tradidit.* Mss.tres,& in margine,NOTA TEMPUS AUCTORIS

ibid.exem.15.*in ſuum convertit.*) Alias, *in uſum ſuum c.*

CAP.IV.exem.1.*repetēdis.*] Forte melius,*retētis.*

ibid.exemp.2.*foret.*] Alias,*eſſet.*

ibid.exemp.2.*appetendam.*] Alias.*petendam.*

Cap.v.exemp.1.*relegit.*]Mss.*recepit.*

ibid. exemp. 2. *ſeditione in tumultu civilium armorum* &c.] τὸ *ſeditione* ejiciendum videtur Stewechio.AT MSS,ſic exemplum hoc concipiunt, *C. Cæſar in tumultu civilium ſeditione armorum acta maxime tum tum* ntib.an.

ibid.exem.4.*L.Marcellus.*]Mss.*Cl.Marcellus.*

ibid.

ibid. exemp.4. *precatus.*) Mss. *deprecatus.*

ibid.exemp.4.*opima retulit ſpolia.*) Ita Stewechius, cum antea eſſet *optima*, manifeſto vitio: quod nullus Mss. agnoſcit.

ibid.exemp.6. *Nam & barbam capillumque ſubmiſit, & poſtea nunquam recubans cibum cepit, honoribuſque.*) Mss. quidam iſtud *nam* non habent, & mox legunt, *honoribus quoque.*

ibid.exemp.7.*affirmantes.*) *το affirmantes* vulgo ignoratū, hic ex fide membranarum à me repoſitū eſt.

ibid exemp.9.*emiſit.*) Alias, *dimiſit.*

ibid.exemp.11.*aſſecutus.*) Alias, *conſequutus.*

ibid.exemp.11.*concitarentur.*) Alias, *cogerentur.* Auctor ipſe lib.1.cap.x1.exemp.1.

ibid.exemp.14.*avem.occidit.*) Mss. *non dubitavit dare necem.* Quid ſi *non dubitavit dare pictū neci.*

ibid.exemp.17.*cum ſe recollegiſſet.*) Mss. quidam, *cum animadvertiſſet gladium*, reliquis omiſſis.

ibid. exemp. 19. *Hiſpani Arabricenſes.*) Ita lego: vulgo eſt, *Hiſpani cum Fabreſcenſe* &c. Forte. *Hiſpani Conſaburenſes.* Vide Plinium.

ibid.exemp.20.*centum*) Stewechius, *ducentis.*

ibid.exemp,21.*ſuorum.*) Mss, *ſociorum.*

ibid.exemp.21.*patiendum.*) lidam *patiendam.*

ibid.exemp,22.*Segobrigenſes.*) Ita lego: vulgo eſt, *Ægmenſes cum à Viatotis*, &c. Poſſet & *Segoblenſes* legi.

CAP.VI.exemp.2. *unum ex eis obmurmurantem,* &c.) *Uno ex eis obmurmurante ac dicente, facile,* &c. Ita forte legendum ex veſtigiis Mss.

ibid.exemp.2.*contendens.*) Mss. *contendit.*

ibid.exemp.3.*in regia ſella reſediſſe.*) Mss. *reſedere.* Q. Curtius lib.VIII. *Forte Macedo gregarius miles, ſeque & arma ſuſtentans, tandem in caſtra pervenerat. Quo viſo, Rex, quāquam ipſe tunc maxime admoto igne refovebat artus, ex ſella ſua exſiluit, torpentemque militem & vix compotem mentis, demptis armis, in ſua ſede*

juſſit

juſſit conſidere. Ille diu nec ubi requieſceret, nec à quo eſſet exceptus, agnovit. Tandem recepto calore vitali, ut regiam ſedem regemque vidit, territus ſurgit. Quem intuens Alexander, ecquid intelligis miles, inquit, *quanto meliore ſorte quam Perſæ ſub Rege vivatis? illis enim in ſella regis conſediſſe capitale foret: tibi ſaluti fuit*. Luculentum regiæ humanitatis exemplum, luculentius à Rufo quam Frontino dilaudatum, non potui hoc loco præterire: quamqum præter modum Caſtigationum, & hujuſmodi Commentariis ſint reſervanda.

ibid. exemp. 4. *deductum.*) Alias, *edoctum*, & *eductum.*

ibid. exemp. 4. *reſciſſet.*) Item, *rejeciſſet*, & *repſiſſet.*

CAP. VII. exemp. 5. *demonſtraret.*) *Deinmonſtraret.*

ibid. exemp. 6. *depoſcentes.*) Alias, *expoſcentes.* Frontinus ipſe alibi idem exemplum commemorans.

ibid. exemp. 6. *Iam, inquit Sertorius, naturam Romanarum cohortium per hoc* &c.) Mss. *Naturam, inquit Sertorius, Rom. virium p. h. v. c. o. m.*

ibid. exemp. 6. *aggredienti.*) Alias, *aggredientibus.*

ibid. exemp. 9. *& ,diffundendo quæ continuerant, alimentum præſtet.*) Ita Stewechius; vulgo *ut*, mox ego *præſtaret*: vulgo eſt *præſtarent.*

ibid. exemp. 10. *jacularetur.*) Mss. *jacularentur.*

ibid. exemp. 10. *quarum metu perterriti:*) MSS. *qua re perterriti.*

ibid. exemp. 13. *omnem.*) *Hominum*, Mss. unus, alii *omnium.*

ibid. exemp. 17. *Pericles.*) Mss. *Paches.*

ibid. exemp: 21. *Myronides.* Ita lego: vulgo *Myrodines.*

ibid. exemp. 22. *cenſuiſſent.*) Mss. *conſuluiſſent.*

Ibid.

ibid.exemp.24.*Tiberius Gracchus.*) Ita legendum vulgo monſtroſe,*Tigracus.*

ibid.exemp.24.*crucibus affigeret.*) Mss.*cruciatibus afficeret,*

ibid.exemp.24.*viciſſe.*) Stewechius,& Mss. *feciſſe.*

ibid.exemp.24.*fugiſſent.*)Alias, *fuiſſent.*

ibid.exemp. 28. *flumen liberaſſet.*) Lib.I. cap.v.exemplo III. Ad hæc verba : *Unam ſpem ſalutis habent, ſi flumen liberaſſet*, dixi Stewechium legere,*ſi flumen ſuperaſſet*,correctione non admodum neceſſaria. Similiter & abſtinendæ ab hoc loco manus Criticæ; nec legendum cum Stewechio , *ſuperaſſet.* Volo , inquam, ſarta tectaque vulgata maneat lectio. Quid ſit *flumen liberare* duobus his locis , fatetur ſe neſcire Stewechius,quare emendabat,*flumen ſuperaſſet.* Probem,ſi non membranarum optimas, ſaltem ullos adſtipulatores habere libros ſcriptos, ſed nullos habet,ſane non meos tres,non Palatinos,in quibus omnibus diſertim exaratum eſt,*liberaſſet.* Nec aliter legitur exemplo XIII.cap.IV,lib.I.ubi *Philippus nullo prohibente anguſtias freti liberavit.* Qui locus fefellit Stewechium,alias debuiſſent & ille ſubire ferreum examen: dixiſſet legendum , *anguſtias freti ſuperavit.* Malo exemplo , & ad inſtar imperitorum librariorum ſciolorumque, qui quod in veterum libris ſtatim non percepere , flagitioſe corruperunt , quod illi emendare vocabant. Sic Hyginus in Mythologicis etiam *liberare flumen*,pro tranſire dixit, Cap.CCLVII. *Qui cum duceretur,vix tandem Mærus liberato flumine,conſequitur carnificem.* Hæc alibi Capite ſingulari pluribus propugnavi.

ibid.exemp.29.*ut delectos.*) τὸ *ut* delet Stewechius.

ibid.exemp.29.*mediocris ſtaturæ.*) Mss,quidam hic *melioris*.alius *naturæ* cognoſcit.

ibid.exemp.29.*parmulis.* Alias,*Spatulis.*

ibid.exemp.2.*& galericulis.* Alias,*galeolis.*

ibid.

ibid.exemp.29.*juberet.*) Stewechius. *jubent.*

ibid.exemp.29. *deinde ibi poſitis.*) Mss. *deinde poſitis.*

ibib.exemp.32.*adverſam faciem cædere.*) *Averſa facie cedere.* Stewechius. Melius, *averſa acie.*

ibid.exemp. 34. *Cardianus.*) Ita legendum: vulgo eſt, *Sardianus.*

ibid.exemp.34.*quo.*) Mss. *quum.*

ibid.exemp.38.*dimiſit.*) Mss. *miſit.*

ibid.exemp.43.*Marathonem.*) Mss. *Marathona.* ſic & proxime infra.

ibid.exemp.44.*oppreſſi*) Mss. *compreſſi.*

ibid.exemp.45.*Cimon.*) Ita lego: vulgo, eſt *Conon.*

Sex, *Iulius Frontinus in Fragmento à nobis ex veteri membrana edito: Limites appellati ſunt Tranſverſis à limo, id eſt, antiquo verbo, Transverſi: à quo dicunt Poëtæ limos oculos, item limum cinctum, quod purpuram tranſverſam habeat: item, limina oſtiorum.*

FINIS.

VA1 1523 15